

Dopad ekonomické recese na malé a střední podnikání v Prostějově

Aneta Čížková

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ekonomie

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta ČÍŽKOVÁ**
Osobní číslo: **L08457**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Logistika a management**

Téma práce: **Dopad ekonomické recese na malé a střední podnikání v Prostějově**

Zásady pro vypracování:

1. Literární rešerše vztahující se k problematice současné hospodářské krize a jejímu působení na podnikatelské subjekty; definování malého a středního podnikání a jeho významu
2. Vytvoření dotazníku pro výzkum a analýzu působení recese na vybrané podniky v Prostějově
3. Dotazníkové šetření ve firmách, formulace výsledků, vlastní doporučení a návrh možných řešení

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] KRUGMAN, Paul R. **Návrat ekonomické krize**. Vyd. 1. Praha : Vyšehrad, 2009. 168 s. ISBN 978-80-7021-984-3.

[2] KISLINGEROVÁ, Eva. **Podnik v časech krize : jak se nedostat do potíží a jak se dostat z potíží – zkušenosti ze světové recese let 2007 až 2009**. Praha : Grada, 2010. 206 s. ISBN 978-80-247-3136-0.

[3] VEBER, Jaromír; SRPOVÁ, Jitka. **Podnikání malé a střední firmy**. Praha : Grada, 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Václav Lošek, CSc.**

Ústav ekonomie

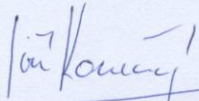
Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

V Uherském Hradišti dne 2. února 2011

Ing. Romana Bartošiková, Ph.D.
pověřená děkanka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

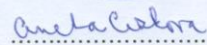
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 10.12.2010

podpis studenta/ky

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá analýzou a výzkumem dopadu současné hospodářské a finanční krize na podniky malé a střední velikosti v Prostějově.

V teoretické části vysvětluje problematiku hospodářského cyklu a vzniku krizí, dopadu krize na jednotlivé firmy; je zde definováno malé a střední podnikání a jeho význam pro společnost a ekonomiku státu.

Praktická část práce v první části stručně charakterizuje město Prostějov a jeho podnikatelské prostředí. V druhé části práce jsou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření, prováděného v malých a středních podnicích působících na území města Prostějova.

Klíčová slova:

krize, finanční krize, recese, malé a střední podnikání, krize v podniku, manažer, podnikatelské prostředí

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with analysing and researching the impact of the global financial crisis on small and medium-sized business in Prostějov.

In the theoretical part there are characterized business cycle, crisis, small and medium-sized business and its importance for national economics.

Practical part describes Prostějov and its corporate environment, in second part, there are results of questionnaire results focused on impact of economical crisis on small and medium-sized business in Prostějov.

Keywords:

crisis, financial crisis, recession, small and medium-sized business, firm in recession, manager, corporate environment

Poděkování, motto a čestné prohlášení, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG jsou totožné ve znění:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, panu doc. Dr. Václavu Loškovi, CSc., za jeho náměty a připomínky, které mi v průběhu vypracování práce poskytl a za jeho přístup.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 KRIZE, JEJÍ VZNIK A DŮSLEDKY	11
1.1 HOSPODÁŘSKÝ CYKLUS	11
1.2 VELKÁ DEPRESE 1929-1933	12
1.3 SOUČASNÁ EKONOMICKÁ KRIZE	13
1.3.1 Dopady současné ekonomické krize	15
1.3.2 Dopad na ekonomiku České republiky	16
1.3.3 Nezaměstnanost v České republice v letech 2007-2011	18
1.3.4 Aktuálně: Nezaměstnanost v České republice k 31. 3. 2011	19
1.3.5 Nezaměstnanost v Prostějově.....	19
1.3.6 Vývoj hrubého domácího produktu v České republice vlivem působení krize	21
1.3.7 Národní ekonomická rada vlády – NERV	22
1.4 KRIZE FIRMY	23
1.4.1 Příznaky krize ve firmě	24
1.5 PODNIK V DOBĚ KRIZE.....	25
1.5.1 Reakce podniků na krizi.....	25
2 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ	27
2.1 VÝZNAM A PŘÍNOS MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	28
2.1.1 Formy podnikání MSP	29
2.1.2 Nejběžnější právní formy:.....	29
2.1.3 Podnikatelské sítě malých a středních firem	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
3 PROSTĚJOV	32
3.1 PRŮMYSLOVÁ ZÓNA V PROSTĚJOVĚ	33
3.2 MĚSTO PRO BYZNYS	34
3.2.1 Hodnocení Prostějova	34
3.3 OKRESNÍ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA V PROSTĚJOVĚ	35
3.4 STRUKTURA PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ V PROSTĚJOVĚ	35
4 VLASTNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	37
4.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	38
4.1.1 Vyhodnocení jednotlivých otázek.....	38
4.1.2 Celkové shrnutí dopadů krize na malé a střední podnikání v Prostějově dle výsledků dotazníku.....	53
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
SEZNAM OBRÁZKŮ	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

V krizi se může ocitnout většina z nás. Krize bývá chápána jako těžká a velmi náročná situace. Jen ti nejsilnější jedinci jí dokážou čelit, hravě a bez následků si s ní poradit. Pro ostatní bývá krize dlouhodobější záležitostí a je potřeba hodně sil k jejímu překonání. Specifickou podobou krize je krize hospodářská, týkající se celého státu, někdy dokonce i krize celosvětová. I když se z počátku může zdát, že se nás osobně tyto problémy netýkají, většinou se důsledky krize pomalu dostávají do všech odvětví lidské činnosti. Dnešní svět je natolik provázaný, že události druhé polokoule se během pár dnů až týdnů stávají celosvětovými, tudíž i našimi. Hlavní součástí všech firem jsou lidé a je tedy hlavně na nich, jak si s hrozbou krize nebo již probíhající krizí dokážou poradit.

Ve své bakalářské práci se zaměřím nejprve na vznik hospodářských krizí z obecného hlediska, k čemuž využiji studium makroekonomické literatury. Po stručném připomenutí dosud nejhlubší hospodářské krize – Velké deprese z třicátých let minulého století – bude teoretická část práce věnována současné ekonomické krizi, která se z hypoteční a později finanční krize ve Spojených státech amerických, stala krizí globální, postihující většinu ekonomických subjektů téměř na celém světě. Z důvodu relativní aktuálnosti krize a nedostatku odborné literatury zaměřené na toto téma, budu pracovat převážně s internetovými zdroji, analýzami v odborných člancích a časopisech a s názory ekonomů. Česká republika nebyla výjimkou. I její ekonomiku krize výrazně zasáhla, a to především zvyšující se mírou nezaměstnanosti a poklesem růstu HDP. Podobné problémy jako v celé republice se vyskytly také v prostějovské podnikatelské sféře, a to jak ve firmách velkých, tak i ve firmách malých a středních. Cílem mé práce je analyzovat dopad ekonomické krize na malé a střední podnikání v Prostějově. K tomuto účelu použiji dotazník, zaměřený na celkové dopady krize i na konkrétní firemní problémy. V praktické části práce zpracuji výsledky tohoto dotazníkového šetření do grafů a doplním je slovním komentářem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIZE, JEJÍ VZNIK A DŮSLEDKY

1.1 Hospodářský cyklus [4]

Hospodářské podmínky nejsou nikdy stálé. Prosperitu může vystřídat panika nebo katastrofa. Potom hospodářská expanze ustupuje recesi. Hrubý domácí produkt (dále jen HDP) a reálné důchody klesají. Inlace a zisky se snižují a stoupá nezaměstnanost. Nakonec je dosaženo dolního bodu obratu a začíná zotavení. Zotavení může být pomalé nebo rychlé. Může být neúplné, ale také může být tak silné, že vede k nové konjunkturu. Tato nová prosperita může nadlouho znamenat trvale vysokou hladinu poptávky, nové pracovní příležitosti a zvýšenou životní úroveň. Ale může také znamenat rychlé inflační vzednutí cen a spekulace, následované dalším poklesem. Takové vzestupné a sestupné pohyby produktu, cen, úrokových sazeb a zaměstnanosti tvoří hospodářský cyklus, který byl v posledních dvou stoletích charakteristický pro průmyslově vyspělé země světa – a to od doby, kdy relativně soběstačnou netržní společnost začala nahrazovat rozvinutá peněžní ekonomika s vazbami vzájemné závislosti.

Žádné dva hospodářské cykly nejsou zcela stejné. Přesto mají mnoho společného. Neexistuje žádný přesný vzorec, který by bylo možno aplikovat pro předvídání časového průběhu hospodářských cyklů. Analytici dnes rozdělují hospodářský cyklus na fáze. Vrcholy a sedla představují body obratu cyklu; kontrakce a expanze jsou hlavními fázemi. Hospodářství se ocitá v recesi, jestliže HDP ve dvou po sobě následujících čtvrtletích klesal. Recese končí v sedle, poté následuje zotavení, vrchol, recese, sedlo, zotavení a nekonečný sled výkyvů nahoru a dolů. Průběh cyklu je nepravidelný, mají podobný profil jako hory s rozdílnými vrcholy a údolími. Kromě toho je rozdílná i délka cyklů. Hluboká deprese může někdy trvat desetiletí, jindy může být pokles poměrně krátký. Hospodářské cykly často doprovází typické doprovodné jevy recese. Mezi ně patří:

- často prudce klesající spotřebitelské nákupy, zatímco firemní zásoby statků dlouhodobé spotřeby se neočekávaně zvyšují. Firmy reagují snížením výroby, brzy poté prudce klesají firemní investice;
- při poklesu poptávky po práci lze nejprve zaznamenat zkrácení průměrného pracovního týdne, poté dochází k propouštění a ke zvýšení nezaměstnanosti;

- s poklesem poptávky po produktu se snižuje poptávka i dodávka surovin a klesají ceny mnoha komodit. Projevuje se tendence k pomalejšímu růstu mezd a cen produktů.
- zisky firem v období recese prudce klesají. Snižuje se poptávka po úvěrech.

Konjunktura je zrcadlovým obrazem recese, kdy každý z výše uvedených faktorů působí opačným směrem.

Teorie vzniku hospodářských cyklů můžeme rozdělit na příčiny vnitřní a příčiny vnější.

Příčiny vnější:

Výkyvy vně ekonomického systému lze hledat ve změnách klimatu, válkách, revolucích, volbách a politických událostech, objevení nových nalezišť surovin, tempech růstu obyvatelstva a jeho migracích, v objevech nových zdrojů, vědeckých průlomech a v technologických inovacích.

Příčiny vnitřní:

Tyto teorie hledají uvnitř ekonomického systému takové mechanismy, které vyvolávají sebegenerující hospodářské cykly, a to tak, že každá expanze plodí recesi a pokles, každý pokles plodí oživení a expanzi v pravidelném opakujícím se řetězci.

V moderní historii známe několik příkladů závažnějších recesí. Začít můžeme s „Velkou depresí“, která je dosud brána jako nejhorší globální krize v historii. Během 20.století proběhly větší hospodářské krize i v latinskoamerických zemích a v asijských ekonomikách. [3] Nejčerstvějším příkladem je současná krize, která vznikla v USA a rozšířila se do celého světa.

1.2 Velká deprese 1929-1933

Velká hospodářská krize byla nejdůležitější ekonomickou událostí dvacátého století. Nikdy předtím ani poté nebyla žádná krize tak hluboká a dlouhá. Svět se z ní zotavoval mimořádně pomalu a bolestivě. Krize vyvolala změny v roli federální vlády a otřásla důvěrou celé řady lidí v tržní ekonomiku. V mnoha ohledech vytvořila podmínky, které vedly k rozpoutání druhé světové války. Ekonomové vymezují velkou hospodářskou krizi jako hospodářský propad, který trval od počátku roku 1929 do konce prvního čtvrtletí roku 1933. Ekonomika se pomalu a váhavě zotavovala mezi březnem roku 1933 a květnem roku

1937, kdy propukla krize další. Zotavování z této krize započalo v květnu roku 1938 a trvalo přinejmenším do doby, než Spojené státy vstoupily do druhé světové války. [6]

I když je „Velká deprese“ událostí téměř 80 let starou, často ekonomové nacházejí paralely mezi touto událostí a současnou recesí. Nejedná se jen o počátek obou krizí ve Spojených státech amerických a jejich následné rozšíření do celého světa. V obou případech měla výrazný podíl na vzniku hospodářské krize situace na trhu s nemovitostmi. Snadná dostupnost finančních prostředků, které později nebyli dlužníci schopni splácet, vedla ke krizi bankovního sektoru a od finanční krize byl už jen krok ke krizi hospodářské.

1.3 Současná ekonomická krize

„Roky 2007, 2008, 2009 se zcela jistě zapíší do dějin světové ekonomiky jako časy první opravdu globální hospodářské krize. Dnes¹ ještě neumíme docenit její velikost, hloubku, a novost, ale již všichni cítíme, že se zrodila ekonomická recese s vlastnostmi počítačového viru – je neobyčejně nápaditá, adaptabilní a vysoce inovativní.“²

Dalšími znaky současného stavu bylo snad deset let trvajícím očekáváním příchodu krize především v odborných kruzích. Během této dekády se přihodilo několik různorodých zpomalení a náznaků výraznějších potíží, vždy však převládly růstové tendence, které poměrně rychle vyřešily jednotlivé problémy. Ta pak zůstala pouze na úrovni regionů či jednotlivých států. Vzhledem k značnému množství těchto otřesů během posledních desetiletí lze říci, že měnové a finanční krize se staly a zřejmě i stanou součástí světové ekonomiky, a to ve formě kontinuálně trvajících s různorodými a originálními projevy. [2]

I když většina lidí chápe jako začátek současné ekonomické krize září roku 2008, příčiny jejího vzniku je potřeba hledat o několik let dříve. Již několik let se na americkém trhu s nemovitostmi tvořila „bublina“, která hnala ceny nemovitostí do nereálných výšin. Navíc většina lidí si na koupi domů brala hypotéky. Banky půjčovaly bez dostatečného prověření

---

¹ Tyto řádky jsou psány začátkem roku 2011.

² KISLINGEROVÁ, Eva. *Podnik v časech krize : jak se nedostat do potíží a jak se dostat z potíží - zkušenosti ze světové recese let 2007 až 2009*. Praha : Grada, 2010. Místo úvodu: Co jsme vlastně v poslední době prožili, s. 206. ISBN 978-80-247-3136-0.str.10

klientů a ti pak nebyli schopni své závazky splácet. V roce 2006 se konfiskace³ zadlužených obytných domů v USA dostaly na rekordní úroveň a prodej nových rodinných domů v USA se za celý rok 2006 snížil o 17,3 procenta, a zaznamenal tak první pokles za posledních šest let a největší propad za 16 let. Počet nesplácených a předčasně ukončených hypoték v USA se pak na jaře 2007 dostal na nový rekord, což zapříčinilo krach desítek poskytovatelů úvěrů. Kvůli krizi hypotečních ústavů poté začaly výrazně padat americké akcie kvůli obavám, že problémy by mohly mít vliv na finanční sektor a celou ekonomiku. Důvodem oprávněných obav bylo, že trh amerických hypoték je díky převádění hypotečních úvěrů na obchodovatelné cenné papíry těsně propojen s finančními trhy v USA i v dalších zemích. V důsledku toho zmrazila v srpnu roku 2007 největší francouzská veřejně obchodovaná banka BNP Paribas výběry hotovosti ze tří svých investičních fondů, což zdůvodnila krizí v sektoru rizikových hypoték v USA, a krize se tak přelila do Evropy. Firmy, které obchodovaly se strukturovanými dluhopisy souvisejícími s hypotékami, musely jejich hodnotu ve svém účetnictví odepsat a dostaly se do problémů. Růst úroků na evropském peněžním trhu a propad akcií i cen komodit na sebe nenechal dlouho čekat. [11]

Jako lék proti krizi použily centrální banky pumpování krátkodobých úvěrů, ale situace se zlepšila jen dočasně. Na podzim roku 2007 ohlásila řada prestižních bank těžké ztráty, což vyústilo v rezignaci jejich šéfů. V březnu 2008 americká centrální banka (FED) oznámila, že k zastavení šíření globální finanční krize použije další nástroje, i takové, které nevyužila od hospodářské krize v 30. letech. Další klíčové oznámení přišlo v březnu roku 2008, kdy banka JPMorgan Chase koupila hroučící se investiční banku Bear Stearns, která se stala první velkou bankou, již zničila krize na úvěrových trzích. 7. září téhož roku americká vláda oznámila, že převezme kontrolu nad polostátními hypotečními agenturami Fannie Mae a Freddie Mac, které hrají v USA hlavní roli ve financování trhu hypoték a jejichž ztráty se za poslední rok vyšplhaly na téměř 14 miliard dolarů (244 miliard korun). [11]

---

³ konfiskace = zabavení majetku

S plnou silou krize udeřila 15. září roku 2008, kdy americká investiční banka Lehman Brothers oznámila, že požádá o bankrotovou ochranu před věřiteli. Dále následovala vlna akvizic⁴, rekordních bankrotů, znárodnování finančních institucí v USA i v dalších zemích nebo propady světových akciových trhů. Mnoho zemí také oznámilo propady hospodářského růstu a nezaměstnanosti a krize stále citelněji zasahovala další a další odvětví ekonomiky. Řada zemí se musela dohodnout s MMF na pomocných úvěrech a například Island se ocitl na prahu státního bankrotu. Jednotlivé země také na krizi reagovaly záchrannými plány v hodnotě stovek miliard dolarů, zavedením investičních pobídek nebo zvýšením záruk na bankovní vklady. [11]

Většina ekonomů označila za hlavní původce krize "nenasytnost" bankéřů, kteří půjčovali téměř každému, špatnou regulaci finančního trhu a ratingové agentury, které hodnotí úvěrová rizika. Podle některých analytiků ke krizi výrazně přispěli i politici zejména z tábora demokratů, kteří prostřednictvím hypotečních agentur těžících z podpory státu prosazovali svůj program zvýšené dostupnosti bydlení. Agentury jim vyhověly, protože po účetních skandálech nechtěly přijít o své privilegované postavení. Když se ukázalo, že se trh dostává do problémů, začali někteří ekonomové volat po přísné regulaci Fannie Mae a Freddie Mac a omezení růstu jejich stále rizikovějších hypotečních portfolií. Díky demokratům ale neprošel klíčový zákon, který by obě agentury výrazně reformoval. Od krize na hypotečním trhu už zbýval jen kousek ke krizi finanční a následně ke globální ekonomické krizi. [11]

1.3.1 Dopady současné ekonomické krize

Recese zasáhla všechny oblasti světa. Ve vyspělých zemích poklesla ekonomická aktivita, v rozvíjejících se zemích se výrazně zpomalil hospodářský růst. Prudce klesl objem světového obchodu. Akciové trhy zaznamenaly mimořádný propad. Vlády mnoha zemí musely přijmout opatření pro záchranu bankovního sektoru a pro stimulaci ekonomik. Důsledkem těchto finančních „injekcí“ bylo a je zvyšování deficitu veřejných financí a zadluženosti těchto zemí. Ceny surovin na světových trzích výrazně klesaly, některé dokonce dosáhly svých minim.

---

⁴ akvizice = přírůstek

Nejvážnějším problémem spojeným s ekonomickou krizí je bezpochyby zvyšování míry nezaměstnanosti. Problémy spojené s nezaměstnaností se nedotýkají jen samotných nezaměstnaných, ale i jejich rodin a blízkých osob. Existuje nebezpečí vzniku patologických jevů ve společnosti. Nezaměstnanost má velký vliv i na firmy a na celou ekonomiku, protože s vysokou nezaměstnaností se snižuje kupní síla obyvatelstva, podniky přichází o zisk, respektive státní rozpočet o příjem z daní. Tím, že se firmám snižují zisky i odbyt, jsou tyto podniky nuceny snižovat výrobní náklady. Jedním z kroků může být propouštění zaměstnanců a další zvyšování nezaměstnanosti.

Dalším problémem je propad HDP, který souvisí s nedostatečnou poptávkou a utlumováním výroby u firem, které se snaží nacházet úsporná řešení. Jak krize zasáhla českou ekonomiku v oblasti nezaměstnanosti i HDP bude ukázáno v následujících kapitolách.

1.3.2 Dopad na ekonomiku České republiky

Z vyjádření ČNB ze dne 30.9.2008:⁵ *“Vzhledem k probíhajícím turbulencím na vyspělých finančních trzích Česká národní banka sděluje veřejnosti, že situaci a vývoj na českém finančním trhu podrobně sleduje a vyhodnocuje a že v současné době není důvod ke znepokojení.*

Český finanční systém zůstává od globálních turbulencí poměrně izolován. Stále platí, že domácí finanční instituce nepatří do těch globálních finančních skupin, které byly krizí postiženy nejvíce. Expozice nejvýznamnějších hráčů na českém finančním trhu – tedy bank – vůči rizikovým aktivům a problémovým globálním bankám jsou minimální, což je dáno především jejich výraznou orientací na tradiční konzervativní obchodní model na dosud nenasyčeném českém trhu. Tuto orientaci posiluje i převažující zahraniční

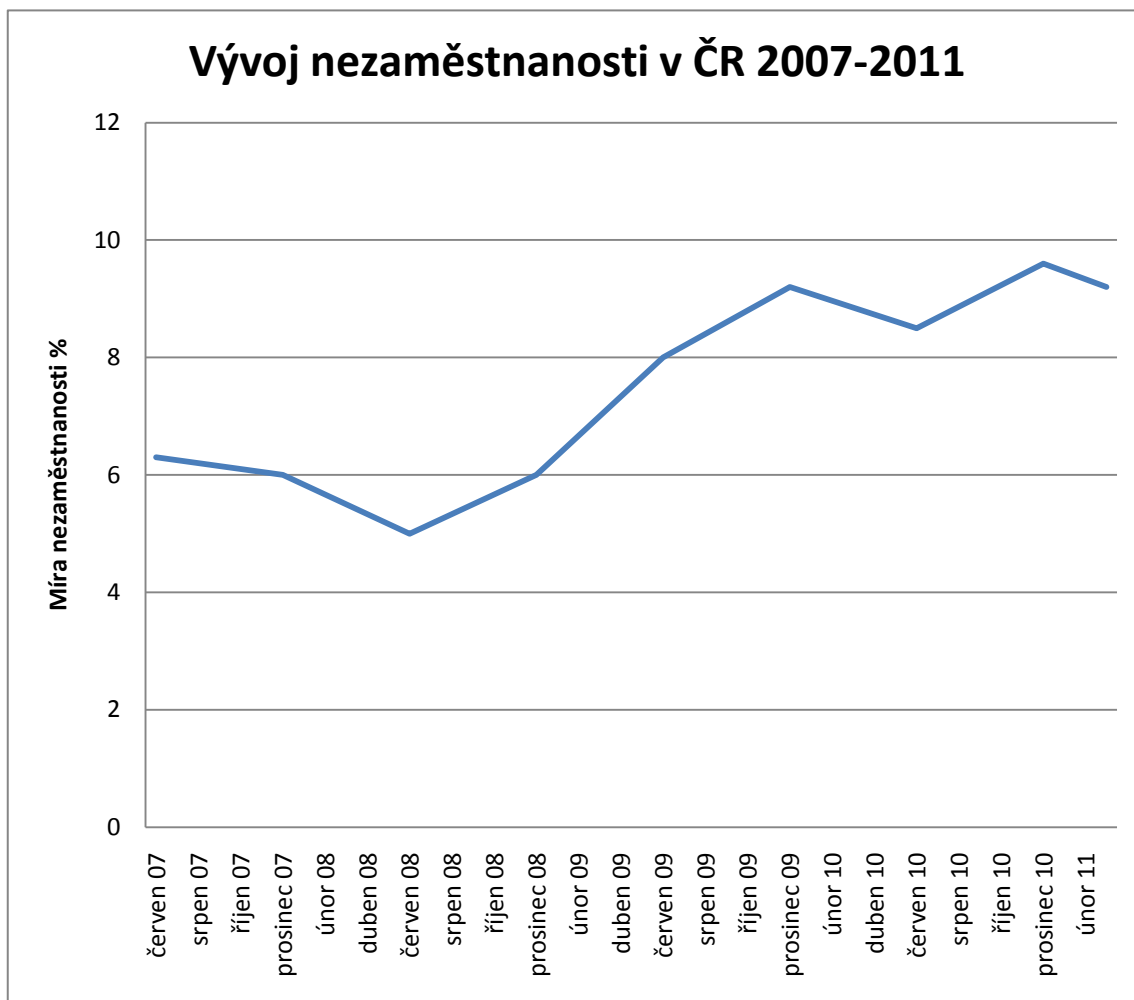
⁵ Česká národní banka . [cit.2011-04-01]. Dostupný z [www: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/080930_vyjadreni_cnb_ke_krizi.html/>](http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/080930_vyjadreni_cnb_ke_krizi.html)

vlastnictví domácích finančních institucí, neboť zahraniční vlastníci nechávají své dceřiné společnosti generovat výnosy zejména z dynamicky se rozvíjejícího retailového bankovníctví, zatímco správu portfolia cenných papírů a derivátů typicky koncentrují do poboček v mezinárodních finančních centrech. Ke stabilitě domácího bankovního sektoru přispívá i přetrvávající vysoká bilanční likvidita bank, převážné financování úvěrové expanze primárními vklady a tedy minimální závislost na finančních zdrojích ze zahraničních trhů a dále minimální využívání sekuritizace úvěrů.

Dostupné informace a analýzy indikují, že český bankovní sektor ani není vystaven riziku vzniku podobné krize, jaká probíhá v USA nebo v Evropě. K tomu napomáhají i přísnější úvěrové standardy a kritéria při poskytování půjček (relativně konzervativní zajištění úvěrů zástavou a vyšší nutná bonita dlužníka), jakož i tradiční způsob fixace úrokových sazeb a menší využívání externích upisovatelů hypoték. Domácí banky disponují dostatečným kapitálem pro krytí podstupovaných rizik a podíl nesplácených úvěrů na celkovém portfoliu úvěrů se v ČR momentálně pohybuje na relativně nízkých hodnotách - v srpnu 2008 činil tento podíl u úvěrů obyvatelstvu 2,6 % a u úvěrů nefinančním podnikům 3,6 %“.[12]

Česká národní banka měla pravdu v tom, že Česko nezasáhla hypoteční nebo bankovní krize (Česká republika byla jedna z mála zemí, která nemusela nijak zasahovat do bankovního sektoru.), ale vzhledem k naprosté provázanosti dnešního světa, pocítili občané České republiky světovou krizi tak jako většina Evropy. Největší problémy se ukázaly v automobilovém průmyslu, který se díky pobídkám zahraničních investorů v minulých letech, výrazně rozvinul. Vláda pro jeho záchranu navrhovala různá opatření, jako například zavedení šrotového. Výrazně se propadl HDP a zvýšila se nezaměstnanost.

1.3.3 Nezaměstnanost v České republice v letech 2007-2011

Obrázek 1: Vývoj nezaměstnanosti v ČR [Vlastní zpracování][16]

Z grafu je patrné, že míra nezaměstnanosti v České republice byla nejnižší v polovině roku 2008, tedy krátce před vznikem globální krize. Koncem roku 2008 se míra nezaměstnanosti začala mírně zvyšovat, což mohlo být způsobeno spíše koncem sezónních prací než ještě samotnou krizí. Od začátku roku 2009 se však míra nezaměstnanosti začala zvyšovat již výrazněji a dá se usuzovat, že hlavní příčinou bylo právě působení ekonomické recese, které se projevilo se zpožděním asi dvou čtvrtletí. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla na konci roku 2010, kdy se blížila k hranici 10 %. Aktuálně nezaměstnanost mírně klesá, což může být způsobeno opět začátkem sezónních prací.

1.3.4 Aktuálně: Nezaměstnanost v České republice k 31. 3. 2011

K 31. 3. 2011 evidovaly úřady práce celkem 547 762 uchazečů o zaměstnání, což se rovná nezaměstnanosti 9,2 % a meziročnímu i meziměsíčnímu poklesu. Volných pracovních míst je nabízeno 33931. Podíl žen mezi uchazeči o práci je 47 %, podíl mužů 53 %. Na příznivý vývoj má vliv rozjezd sezónních prací ve stavebnictví a zemědělství, zařazení uchazečů do rekvalifikačních kurzů a vyřazení uchazečů z evidence úřadů práce. Nejvyšší nezaměstnanost vykazují stále okresy Jeseník, Bruntál, Most a Děčín. Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti zůstává tradičně v Praze a středních Čechách. [16]

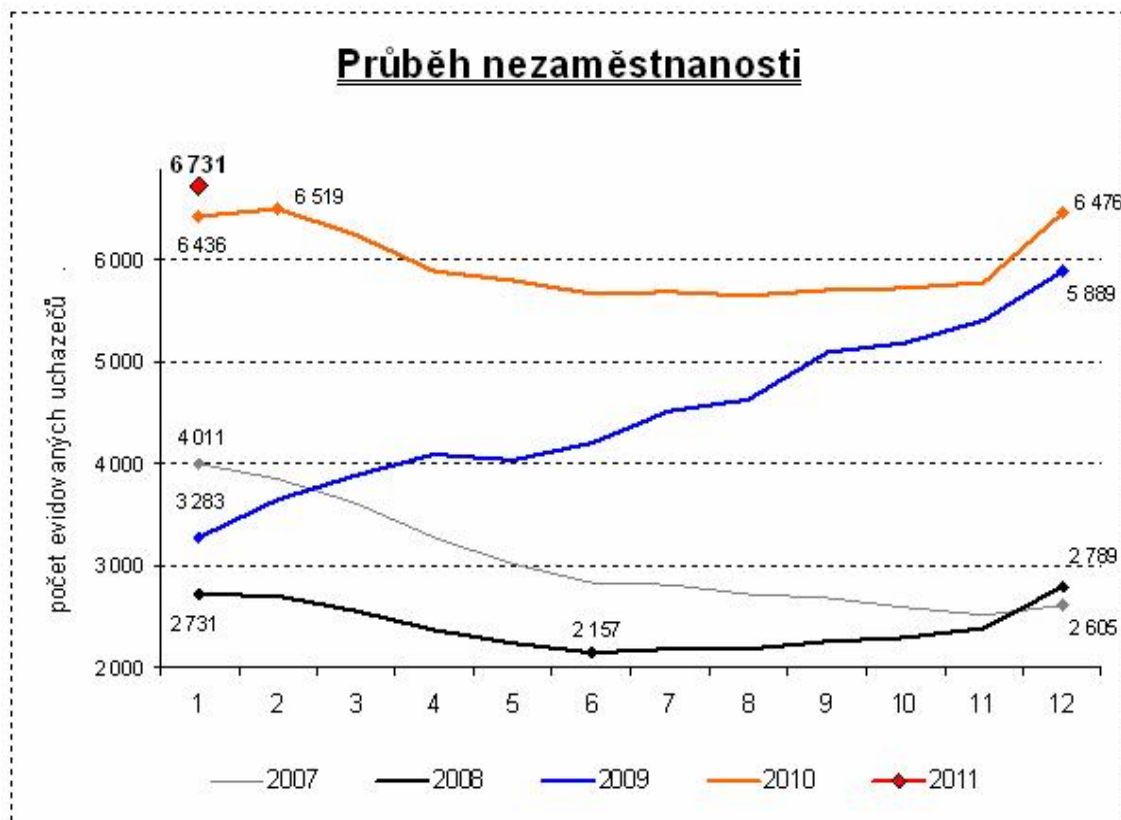
1.3.5 Nezaměstnanost v Prostějově [9]

V posledních měsících v okrese Prostějov nadprůměrně vzrostla míra nezaměstnanosti. Prostějovský okres se dokonce umístil na 1. příčce v ČR v procentuálním nárůstu uchazečů (+132%).

K 31. 1. 2011 evidoval ÚP v Prostějově celkem 6 731 uchazečů o zaměstnání, což znamená 11,5% míru nezaměstnanosti v okrese. Volných míst je nabízeno 205, z čehož vychází 33 uchazečů na 1 volné místo. Z volných míst jsou převažujícími profesemi řidiči vysokozdvížných vozíků, obchodní zástupci, číšníci, servírky, řidiči nákladních automobilů a všeobecní administrativní pracovníci.

Aktuálně stav k 31. 3. 2011: Nezaměstnanost v meziměsíčním srovnání mírně poklesla a dosahuje 10,6 %. Uchazečů o zaměstnání je registrováno 6249 a úřad práce nabízí 109 volných pracovních míst.

Průběh nezaměstnanosti od roku 2007 do roku 2011 znázorňuje níže uvedený graf. Ten ukazuje, že ve sledovaném období byl nejnižší počet uchazečů zaznamenán v červnu roku 2008 /2157/ oproti letošnímu lednu /6731/. Zvyšující se míra nezaměstnanosti se projevila se zpožděním dvou čtvrtletí od začátku ekonomické krize, což je průměrná doba, po které se projevují následky ekonomické recese.

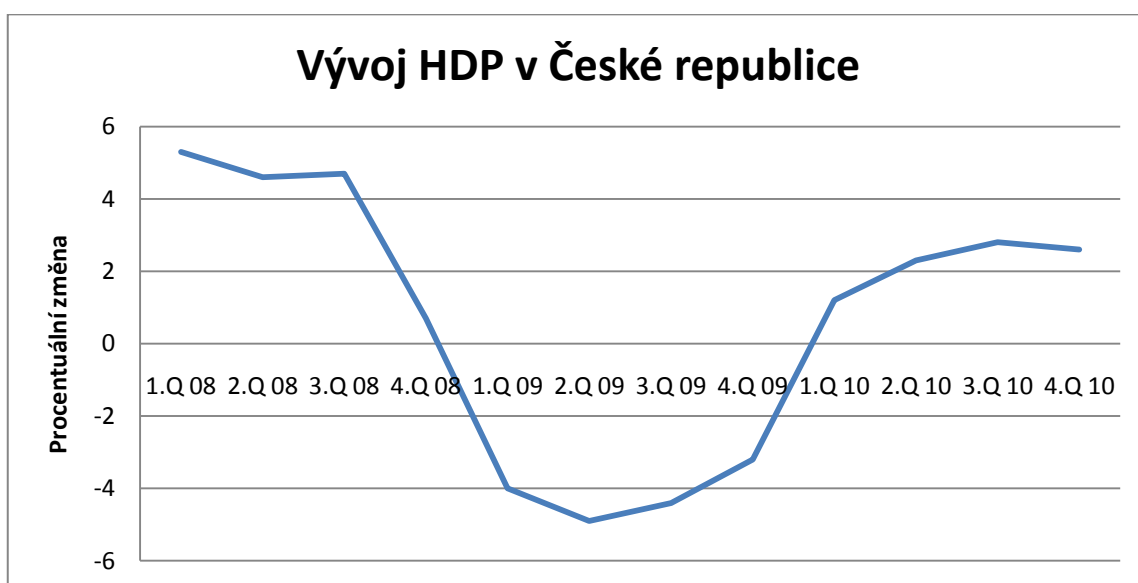
Obrázek 2: Vývoj nezaměstnanosti v Prostějově [9]

1.3.6 Vývoj hrubého domácího produktu v České republice vlivem působení krize

Hrubý domácí produkt (dále HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném časovém období na určitém území. Používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky. [19]

HDP můžeme vyjádřit v absolutních číslech nebo vztažené na jednoho obyvatele – v Kč. Pro lepší vyjádření dopadů krize na růst HDP použijeme metodu srovnání procentuální změny mezi čtvrtletími.

Obrázek 3: Vývoj HDP v České republice [Vlastní zpracování]

Z grafu je patrné, že ekonomická recese zasáhla Českou republiku i v růstu HDP. Zatímco před příchodem krize si české hospodářství udržovalo růst HDP kolem 5-6-ti procent, po příchodu krize se začal růst HDP snižovat. Začátkem roku 2009 se dostal do záporných čísel a udržel se zde celý rok. Opět se zde projevilo jako u míry nezaměstnanosti časové zpoždění jednoho až dvou čtvrtletí. Od roku 2010 se opět objevuje mírný růst. Výsledky za první čtvrtletí roku 2011 zatím nejsou známy.

Česká republika, respektive její političtí zástupci si po optimistických výhledech a předpovědích z roku 2008 a ujišťování, že ekonomiku České republiky krize nezasáhne, začali v souvislosti se začínajícími hospodářskými problémy uvědomovat nebezpečí

dopadu globální krize na ekonomiku země. Snažili se proto prostřednictvím různých opatření minimalizovat tyto negativní dopady. Proto byla 8. ledna 2009 ustavena Národní ekonomická rada vlády, složená ze zkušených ekonomů, manažerů a vedoucích pracovníků, která měla za úkol tato opatření navrhnout.

1.3.7 Národní ekonomická rada vlády – NERV

NERV je poradním orgánem, který pomáhá vládě nalézt nejvhodnější podobu reforem a ekonomických opatření. NERV radil vládě od ledna roku 2009, kdy Česká republika začala pociťovat první dopady ekonomické recese. 14. září 2009 byla činnost pozastavena a téměř po roce byla znovu obnovena politickou vládou v čele s Petrem Nečasem. NERV je složen z ekonomů odborníků a má vládě radit v otázkách ozdravení veřejných financí, reformy penzí, zdravotnictví a daňového systému. NERV má nyní 6 pracovních skupin – Veřejné finance; Důchodová reforma; Boj s korupcí; Vztahy k EU; Konkurenceschopnost a podpora podnikání; Financování zdravotnictví. [18]

Dnes už se NERV zabývá hlavně plánovanými reformami, ale jeho původním posláním bylo analyzovat rizika z příchodu ekonomické recese a hledat řešení, jak dopady krize na českou ekonomiku co nejvíce zmírnit nebo eliminovat. Mezi opatření, která Rada navrhovala, můžeme zařadit snížení daňové zátěže podniků, snížení sazby sociálního pojištění, možnost rychlejšího odepisování majetku, rozšíření uplatnění odpočtu DPH při nákupu automobilů, zvýšení investic do infrastruktury, využití evropských fondů při rekvalifikaci, garance úvěrů, podpora exportu. [20]

1.4 Krize firmy [5]

Krizí firmy obvykle rozumíme situace ve firmě, které trvale nebo po delší dobu představují negativní odchylku od normálního stavu. Ve vztahu k firmě se krize vyznačují dvěma znaky, a to:

1. krize závažné – ohrožují samotnou existenci firmy,
2. krize méně závažné – dlouhodobě ohrožují základní cíle firmy.

Krize se může vyvíjet:

- a) pomalu (zánik trhů, růst nákladů, které není možno převést do tržní ceny, zvýšená fluktuace pracovníků), nebo
- b) rychle, formou náhlé krize, vzniklé bez předchozího signálu (výbuch, povodeň nebo jiná katastrofa, státní zásahy – nařízení, zákazy, masivní výpadky dodávek atd.).

Firma musí být připravena na oba typy krizí. Nejčastěji po managementu firmy chceme, aby uplatnil v krizovém řízení firmy zejména strategii zamezení (pro pomalu vznikající krize), případně strategii zvládnutí krize (pro náhlé krize).

Na zdroje krizí se lze dívat z různých pohledů, lze je dělit například podle toho, zda je zdroj krize uvnitř či vně firmy.

Mezi typické zdroje krize uvnitř firmy patří:

- a) materiálová a surovinová krize,
- b) krize ve výrobě,
- c) finanční krize,
- d) personální krize,
- e) krize know-how⁶.

---

⁶ know-how= anglické sousloví (vědět jak); souhrn znalostí, poznatků a zkušeností

Do zdrojů krize vně firmy lze zařadit zejména:

- a) odbytové krize v okolí,
- b) rychlé a výrazné změny v politice dodavatelů (například nárůst ceny železa v důsledku enormní poptávky po této surovině v celém světě),
- c) legislativu, umožňující nekalou konkurenci na trhu (například prodej plagiátů výrobků firmy),
- d) odcizení, respektive neoprávněné užívání duševního vlastnictví firmy,
- e) mechanické uplatňování byrokratických předpisů EU,
- f) krizi zákazníka.

Dále lze krize dělit podle jejich konkrétního zdroje:

- a) přírodní příčiny: bouřky, zemětřesení, vulkanická činnost,
- b) technické problémy: porušené přívody energií,
- c) lidské poruchy (například komunikační nedorozumění),
- d) manažerské rozhodnutí/nerozhodnutí (problém není závažný, nikdo ho neřeší).

1.4.1 Příznaky krize ve firmě [5]

Krize většinou vznikají nenápadně, varovné příznaky blížící se krize mohou někdy trvat i několik let. Tyto příznaky můžeme rozdělit na příznaky uvnitř firmy a vně firmy a lze sem zařadit:

- a) uvnitř firmy:
  - 1) nedisciplinovanost a uvolněnost finančního řízení firmy,
  - 2) splácení bankovních úvěrů, které jsou preferovány před veškerou ostatní činností,
  - 3) pozastavení plateb sociálního a zdravotního pojištění, neplacení daní,
  - 4) prodlužování doby splatnosti faktur, upřednostňování některých věřitelů,
  - 5) nedostatek materiálu na výrobu,
  - 6) výpadky ve výrobě a nekvalitní výroba,
  - 7) nákup zastaralé technologie či služeb, drahá výroba ve srovnání s konkurencí
  - 8) drahá výroba ve srovnání s konkurencí,
  - 9) nedostatek volných finančních prostředků;

- b) vně firmy:
- 1) trhy stagnují nebo silně kolísají,
  - 2) zesiluje se tlak konkurence, která se neustále zlepšuje,
  - 3) obchodování je stále těžší,
  - 4) klesá počet stálých zákazníků,
  - 5) firma je závislá na několika velkých zákaznících,
  - 6) prudce kolísají ceny surovin na trhu,
  - 7) výrobky nejsou schopné konkurence,
  - 8) negativně se projevují změny kurzu měn.

Následně se zaměříme na problematiku působení firmy v období ekonomické krize.

1.5 Podnik v době krize

Současná krize přináší pro podniky nová poučení a podněty do příštích let. Tím hlavním je zcela nový pohled na oblast hodnocení rizik. Význam pojmů riziko a nejistota v hospodářském životě se zvyšuje, promítá se to do oblastí oceňování firmy, hodnocení investičních rizik i do standardního finančního řízení společnosti.

Rizika významná pro podnikovou praxi:

- riziko manažerské nezodpovědnosti;
- rizika politická;
- rizika moderních trhů;
- rizika pohybu úvěrových měr;
- riziko nelikvidity;
- riziko platební neschopnosti. [2]

1.5.1 Reakce podniků na krizi⁷

Podniky mají tendenci hrozící krizi podceňovat. V době, kdy se objevují první ekonomické problémy, jsou manažeři podniků přesvědčeni o síle a zdraví firmy a dostatečném zázemí pro překonání krizového období. Poté, co se objeví problémy napříč celého trhu, začnou

---

⁷ obecné předpoklady formulované dle výsledků výzkumu Vysoké školy ekonomické během roku 2009

manažeri připouštět závažnost krize. Jsou si vědomi snižování zisku, ale stále jsou přesvědčeni o schopnosti podniku vyrovnat se s realitou a nemají obavy o budoucí existenci firmy. Postupně jsou již však přijímána některá opatření, například omezení výdajů na reklamu a inzerci, personální politiku a vzdělávání zaměstnanců. Jsou zastaveny investice na obnovu a zařízení firmy, začínají být propuštěni první zaměstnanci, převážně s nižší kvalifikací. V nejhorším případě, kdy nepomůžou záchranná opatření, se situace okolo podniku stává tragickou, podnik je ohrožen v samotné existenci a je potřeba přijmout radikální opatření. V důsledku poklesu produkce a snížení počtu zakázek jsou propouštěny velké skupiny zaměstnanců, dochází ke sporům ve vedení společnosti, a tím se dopady krize ještě zintenzivňují. Největším problémem firem tedy je pozdní reakce na hrozící krizi, chyby v manažerském rozhodování a absence objektivního názoru. [2]

2 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ

Malé a střední podniky (MSP) hrají ve světové i evropské ekonomice stále výraznější roli. Jejich význam ještě roste v menších zemích, kde vesměs tvoří více než 50 % HDP. Česká republika patří mezi země, kde má segment malých a středních podniků rozhodující podíl na trhu, který dosahuje 99- ti procent. Z hlediska tvorby HDP se podílí více než 40- ti procenty.

Státy Evropské unie přijímají politická a ekonomická rozhodnutí a strategie, jimiž posilují národohospodářský vliv malého a středního podnikání:

- motivují obyvatelstvo k podnikání (snadnou registrací, daňovými výhodami a přímými podporami),
- usnadňují vznik a záběh nových podniků (s pomocí tzv. inkubátorů, nájemných podnikatelských subjektů s nízkým nájemným – průmyslových zón, bezplatnou nebo levnou pomocí při výzkumu trhu, přípravě personálu, vedení účetnictví apod.),
- trvale zvýhodňují malé a střední podnikání finančními úlevami, dostupným úvěrem, krytím rizik a levným podnikatelským poradenstvím.

Malé a střední podniky se staly v Evropské unii základním a konstantním segmentem národního hospodářství a jsou chápány a podporovány jako pružná složka přebírající tíhu zaměstnanosti a určující zároveň její vyhraněný charakter. V celém světě lze pozorovat, jak MSP reagují na vzrůstající konkurenci. Sdružují se do různých podnikatelských korporací a aliancí, do sítí a řetězců stejnorodých podnikatelských záměrů, živností a výroben. [7]

Hlavní institucí reprezentující zájmy MSP (SME) na úrovni Evropské unie je Evropská asociace malých a středních podniků a živnostníků (UEAPME). Jejím reprezentantem

v České republice je Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP ČR)⁸ a Hospodářská komora České republiky (HKČR). [1]

Malé a střední podniky v ČR převzaly po vzoru EU jednotnou definici, přičemž do kategorie MSP se v tuzemsku zařazují podniky s následujícím rozlišením:

Drobný podnik (mikrofirma):

- zaměstnává do 10 zaměstnanců
- obrat nebo aktiva nepřesahují korunový ekvivalent 2 mil. EUR.

Malý podnik:

- zaměstnává do 50 zaměstnanců
- obrat nebo aktiva nepřesahují korunový ekvivalent 10 mil. EUR.

Střední podnik:

- zaměstnává do 250 zaměstnanců
- obrat nebo aktiva nepřesahují korunový ekvivalent 50 mil. EUR nebo celková bilance nepřesahuje 43 mil. EUR. [7]

2.1 Význam a přínos malých a středních podniků

MSP dávají šanci k svobodnému uplatnění občanů, dávají šanci k samotné realizaci lidí v produktivním procesu. Malí a střední podnikatelé nemohou na sebe strhnout moc, nemohou dosáhnout monopolního postavení.⁹ Lidé se v těchto firmách učí přežít a učí se zodpovědnosti, protože jakýkoliv omyl pro ně znamená pád a vlastní ztrátu. Důsledky neúspěchu nese podnikatel osobně. Pro malé a střední podniky není typické, aby byly vlastněny zahraničními subjekty. MSP reprezentují místní kapitál, efekty z podnikání

---

⁸ AMSP: Sdružuje malé a střední podniky a živnostníky i jejich organizace z celé republiky. Reprezentuje zájmy více jak 254.000 podnikatelských subjektů. Ze stanov AMSP: Posláním Asociace je vytvářet optimální podmínky pro dynamický rozvoj malých a středních podniků, živnostníků a soukromého podnikání v České republice a hájit společné zájmy jejích členů, podporuje práci svých členů prostřednictvím nabídky informací a služeb ... *Asociace malých a středních podniků* [online]. 2009 [cit. 2010-12-26]. Stanovy AMSP. Dostupné z WWW: <www.amsp.cz/stanovy>.

⁹ monopol = pouze jediný dodavatel na trhu, který rozhoduje o výši ceny a o množství vyráběného a dodávaného zboží

zůstávají v daném regionu, popř. státě. Obvyklá cesta, jak ekonomicky oživit region, vede přes podporu malých a středních firem v dané oblasti. Podnikatel v regionu zpravidla bydlí. Vedle toho, že poskytuje danému regionu zaměstnanost a ekonomické přínosy, není výjimečné, že se stává sponzorem různých charitativních a dalších akcí. Tito podnikatelé jsou mnohem méně anonymní, jejich okolí je zná a jejich činy jsou tak pod veřejnou kontrolou. S prohlubujícími se globalizačními tendencemi¹⁰, kdy dochází k nástupu multinárodních korporací a řetězců, působí MSP proti posilování monopolních tendencí. MSP jsou nositeli drobných inovací¹¹, adaptací na proměnlivé potřeby spotřebitele. Navíc se mohou angažovat v okrajových oblastech trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé.

[C]

2.1.1 Formy podnikání MSP

Každá právní forma podnikání má své výhody i nevýhody. Při rozhodování o nejvhodnější formě musí podnikatel přihlížet k ekonomickému záměru, způsobu a velikosti ručení a možnostem vložení kapitálu.

2.1.2 Nejběžnější právní formy:

- živnost,
- komanditní společnost,
- veřejná obchodní společnost,
- společnost s ručením omezeným,
- akciová společnost,
- družstvo,
- tiché společenství,
- účelové sdružení fyzických nebo právnických osob podnikajících dle občanského zákoníku.

---

¹⁰ globalizace = změny společnosti vedoucí k propojení celého světa; týká se oblastí ekonomických, politických, kulturních i sociálních

¹¹ inovace = obnovení, zdokonalení

Kromě samostatných právních forem se MSP mohou i sdružovat do podnikatelských sítí. Získávají tak díky tomu konkurenční výhodu oproti firmám nespolupracujícím s podnikatelskou sítí.

2.1.3 Podnikatelské sítě malých a středních firem

Sítě představují dlouhodobé, cílevědomé dohody mezi vzájemně spjatými organizacemi, které jim umožňují získat a udržet si konkurenční výhody ve vztahu k firmám, které do sítě nepatří. Zodpovědnost se rozděluje mezi všechny články. Vedoucí firma koordinuje běžnou činnost a plány, které jsou obsaženy v dohodě firem, a zároveň zabezpečuje výměnu informací. Do určité míry se tak daří propojit dvě opačné zásady: konkurenci a kooperaci. Síťové dohody umožňují dosahovat řadu výhod, jako je snižování nákladů při uzavírání transakcí, snižování výrobních nákladů, rozšiřování přístupu k moderním technologiím a informacím. Velkou výhodou malých firem je vysoká flexibilita při zavádění novinek a inovací, ale na druhé straně jsou více náchylné ke změnám vnějšího prostředí, kam můžeme zařadit inflaci, změnu cen surovin a energií. Snaha využít výhody malých firem a omezit možná rizika tak vede ke sdružování firem do podnikatelských sítí.

Malé a střední podniky, ať již působící samostatně nebo v rámci podnikatelské sítě, jsou schopné rychleji reagovat na změny a nečekané situace na trhu než velké podniky, ale právě kvůli jejich velikosti a dostupným zdrojům pro ně může být příchod ekonomické krize nepřekonatelnou překážkou. V praktické části práce se proto pokusím analyzovat dopad krize na malé a střední podnikání v Prostějově.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 PROSTĚJOV

Prostějov je okresní město v Olomouckém kraji s 44756 obyvateli ¹², rozkládající se v nadmořské výšce kolem 225 metrů. První historická zmínka pochází z roku 1141, tehdy ještě o vsi Prostějovice. V polovině 17. století dochází k rozvoji potravinářského, textilního a oděvního průmyslu, který se zde na vysoké úrovni udržel po celá staletí. Z architektonických stylů se zde prosadily historismus a secese, později funkcionalismus. Mezi slavné rodáky můžeme zařadit osobnosti jako vědec Otto Wichterle, filozof Edmund Husserl, básník Jiří Wolker, herečka Milena Dvorská, sportovci Karel Nováček, Pavlína Tichá, Lukáš Krajíček. [14]

Prostějov byl a je známý jako město sportu. Dříve populární fotbal a lední hokej dnes nahrazují velmi úspěšný tenis, basketbal a volejbal podporované silnou firmou TK Plus.

Občanům jsou v rámci kulturního vyžití k dispozici Městské divadlo, Kino Metro 70, Kulturní klub Duha, Lidová hvězdárna a jejich programy.

Prostějov nabízí školská zařízení na všech stupních od mateřských a základních škol, přes střední školy, učiliště a gymnázia, až po vysokoškolské vzdělávání prostřednictvím pobočky Univerzity Tomáše Bati ze Zlína.

Město Prostějov svým obyvatelům nabízí i dostatečné nákupní možnosti. Kromě množství menších prodejen na náměstí T. G. Masaryka a v okolí, se v okrajových částech města nachází i obchodní centra.

Z Prostějova je dobrá dopravní dostupnost po rychlostní silnici R 46 do krajského města Olomouce, jižním směrem pak do dalšího krajského města Brna. Co se týká dopravní situace ve městě, zadávají se studie na zlepšení průjezdnosti města i omezení dopadu dopravy na životní prostředí, budováním kruhových objezdů, bezpečněji řešených komunikací a obchvatů města.

---

¹²dle údajů Ministerstva vnitra České republiky k 1.1.2011

3.1 Průmyslová zóna v Prostějově

Město Prostějov zajišťovalo od roku 1998 přípravu a realizaci strategického plánu výstavby průmyslové zóny. Plocha průmyslové zóny se rozkládá na katastrálním území města Prostějova a obce Kralice na Hané. Je určena pro rozvoj průmyslové výroby, logistiky a skladového hospodářství, řemesel a dalších ekonomických aktivit. Účelem založení výstavby, rozšíření a zainvestování průmyslové zóny bylo především přilákat investory a vytvořit tak nová pracovní místa. V roce 1999 byla zpracována studie, podle které měla být průmyslová zóna rozšířena a rozdělena na sektory A, B, C, D, E, F. Výstavba sektorů A, B a C byly během roku 2001 realizovány a byly spolufinancovány ze státního rozpočtu. II. etapa – investice do sektorů D, E, F se nakonec nerealizovala, protože tyto oblasti byly zahrnuty do záplavového území říčky Hloučely. Poslední investicí do průmyslové zóny byl sektor G, zaměřený hlavně na výrobní aktivity a skladování.

Obrázek 4: Průmyslová zóna v Prostějově[O1]

3.2 Město pro byznys [13]

Město pro byznys je srovnávací výzkum, do kterého se jednotlivá města nepřihlašují, ale jsou do vyhodnocení zařazena automaticky. Cílem výzkumu je vytvořit diskusní platformu na téma možnosti malého a středního podnikání ze strany samospráv. Organizátoři a partneři výzkumu si byli vědomi, že úkolem samosprávy je vytvářet co nejlepší životní podmínky pro všechny, proto chtěli zprostředkovat jednotlivým radnicím dobré zkušenosti a nápady z ostatních regionů.

Pro pracovníky městských úřadů, podnikatele ale i veřejnost je každý rok sestaven unikátní žebříček nejlepších měst s největším podnikatelským potenciálem v ČR. V rámci výzkumu budou shrnuty všechny důležité informace a statistická data, která rozvinou důstojnou diskuzi o vývoji podnikatelského prostředí v ČR.

Srovnávací výzkum Město pro byznys se od ostatních projektů odlišuje nejen rozsahem, ale i množstvím sledovaných kritérií. Do výzkumu je automaticky zapojeno 205 měst s rozšířenou působností a 22 městských částí města Prahy. Město pro byznys zahrnuje všechny oblasti, které mají pro podnikatele a firmy strategický význam.

Město pro byznys je vyhlášováno týdeníkem Ekonom, hlavním pořadatelem je PR agentura Bison&Rose.

3.2.1 Hodnocení Prostějova [13]

Město pro Byznys má za sebou již tři ročníky, v kterých byla města hodnocena dle padesáti kritérií rozdělených do šesti oblastí.

V 1. ročníku soutěže, v roce 2008 se Prostějov umístil na 8. místě v rámci Olomouckého kraje. Negativně byl hodnocen v kvalitě veřejné správy a cenových podmínkách. V rámci celorepublikové soutěže se umístil na předních místech.

V roce 2009 již byl Prostějov hodnocen jak nejlepší město v Olomouckém kraji, problémem zde zůstávají opět cenové podmínky. V celorepublikovém žebříčku získal Prostějov velmi dobré 5. místo.

V zatím posledním hodnoceném ročníku¹³, v roce 2010 se Prostějovu podařilo obhájit vítězství v krajském kole a mezi všemi hodnocenými městy si svou pozici vylepšit až na třetí místo. Nejhůře hodnocenou oblastí zůstávají již tradičně cenové podmínky.

Uvedené výsledky soutěže svědčí o skutečnosti, že v Prostějově je zájem podporovat malé a střední firmy a každý rok zlepšovat podmínky pro podnikání.

3.3 Okresní hospodářská komora v Prostějově [10]

Okresní hospodářská komora v Prostějově (dále jen OHK PV) působí od roku 1993. Vznikla na základě zákona č. 301/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů a pracuje jako samostatný právní subjekt v síti Hospodářské komory České republiky. OHK v Prostějově je právnickou osobou a je zapsána v obchodním rejstříku. Posláním Hospodářské komory je podpora podnikatelských aktivit, prosazování a ochrana zájmů jejích členů.

Mezi poskytované služby patří především podpora podnikatelských aktivit, spolupráce s orgány státní správy a samosprávy, poradenské a konzultační služby, organizace vzdělávací činnosti a seminářů, spolupráce s ostatními hospodářskými komorami a institucemi, spolupráce s Úřadem práce v Prostějově, školami a podniky, přednostní zasilání informací vztahných k problematice, relevantních pro jednotlivé instituce.

OHK PV má v současnosti 80 členů.

3.4 Struktura podnikatelských subjektů v Prostějově

Pro vyhledání podnikatelských subjektů v Prostějově jsem využívala databázi ARES Ministerstva financí ČR. [15] Dle této databáze je v obci Prostějov evidováno celkem 16767 ekonomických subjektů, z toho je:

- 7925 ekonomicky aktivních fyzických osob (dále jen FO) podnikajících dle živnostenského zákona nezapsaných v obchodním rejstříku (dále jen OR),
- 200 ekonomicky aktivních FO podnikajících dle živnostenského zákona zapsaných v OR,

---

¹³ Ročník 2011 bude vyhodnocen až na podzim tohoto roku.

- 477 FO podnikajících dle jiných zákonů než živnostenského a zákona o zemědělství nezapsaných v OR,
- 61 zemědělských podnikatelů- FO nezapsaných v OR, 48 veřejných obchodních společností, 1139 společností s ručením omezeným, 2 komanditní společnosti, 4 nadace a nadační fondy, 76 akciových společností, 7 obecně prospěšných společností, 174 družstev, převážně bytových. Mezi další subjekty patří příspěvkové organizace, zahraniční osoby, církevní organizace, sdružení a ekonomicky již neaktivní subjekty.

Mezi významné firmy prostějovského regionu patří Makovec, a.s. – zpracování masa a výroba uzenin; Granette&Starorežná Distilleries (dříve Starorežná Prostějov) – výroba lihovin, destilátů a likérů; TK Plus, s.r.o. – marketingová agentura; Hanácké železářny a pérovny, a.s.; FTL-First Transport Lines, a.s. – poskytovatel dopravních a spedičních služeb; Pozemstav Prostějov, a.s. – stavební práce; Sladovny SOUFLET ČR, a.s.; v minulých letech i OP Prostějov.

4 VLASTNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

S podklady získanými studiem literatury, článků, statí a webových odkazů týkajících se současné ekonomické krize, příčin jejího vzniku a jejich dopadů na celou společnost i jednotlivé oblasti hospodářství, jsem formulovala otázky pro dotazníkové šetření zaměřené na zjištění dopadů ekonomické krize na malé a střední podnikání v Prostějově.

Kompletní dotazník je uveden v příloze.

Dotazník se skládá z deseti uzavřených otázek, doplňují jej dvě otázky otevřené. U většiny otázek byl respondentům ponechán prostor pro jakoukoliv doplňující informaci či poznámku.

První otázky byly směřovány na zařazení firmy dle právní formy podnikání, počtu zaměstnanců, oboru podnikání a místa působnosti. Následovaly otázky spojené s prostějovským podnikatelským prostředím, a to jak jej respondenti (jednotliví podnikatelé) vnímají, případně hodnotí. Následně jsou do dotazníku zařazeny otázky spojené s ekonomickou krizí a jejími dopady na konkrétní oblasti podniku. V závěru je prostřednictvím dvou otevřených otázek ponechána možnost jakékoliv reakce nebo názoru na krizi, její vznik, příčiny, důsledky a budoucí možný vývoj z pohledu jednotlivých podnikatelů.

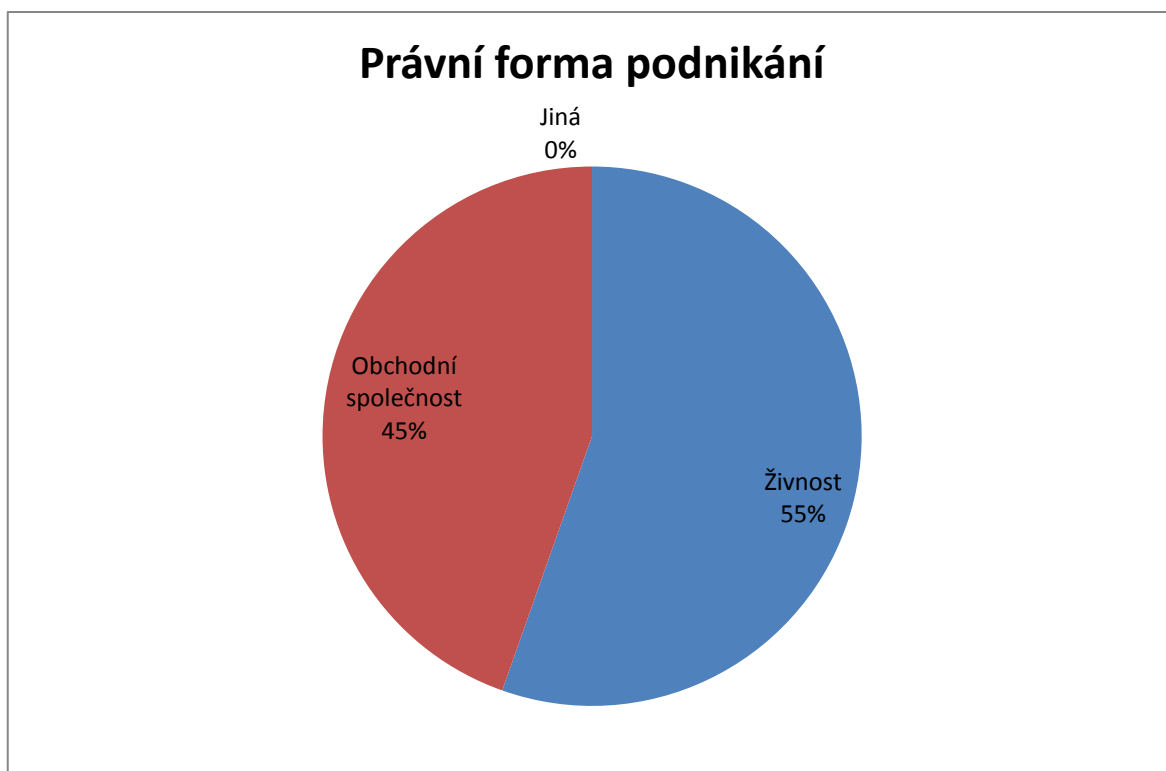
Podniky jsem vybrala podle databáze ARES, firmy.cz, i osobními návštěvami v jednotlivých provozovnách. Kompletní seznam oslovených firem je uveden v příloze P II. V rámci dotazníkového šetření jsem oslovila 210 malých a středních podniků a živnostníků. Odeslala jsem několik žádostí o vyplnění dotazníku prostřednictvím e-mailu a návratnost byla velmi nízká = nepřesáhla 10 %, proto jsem některé dotazníky roznesla osobně a díky tomu se mi podařilo dosáhnout vyšší návratnosti. Z celkového počtu 210 distribuovaných dotazníků se mi vrátilo 74 vyplněných dotazníků zpět, což se rovná návratnosti 35%. Tato návratnost je v porovnání s podobnými dotazníkovými šetřeními dobrá a výsledky můžeme proto považovat za relevantní.

4.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Ke každé otázce je vytvořen příslušný graf. Grafy jsou doplněny slovním komentářem vztahujícím se k jednotlivým otázkám. Výsledky jsou zaokrouhlovány na celá procenta.

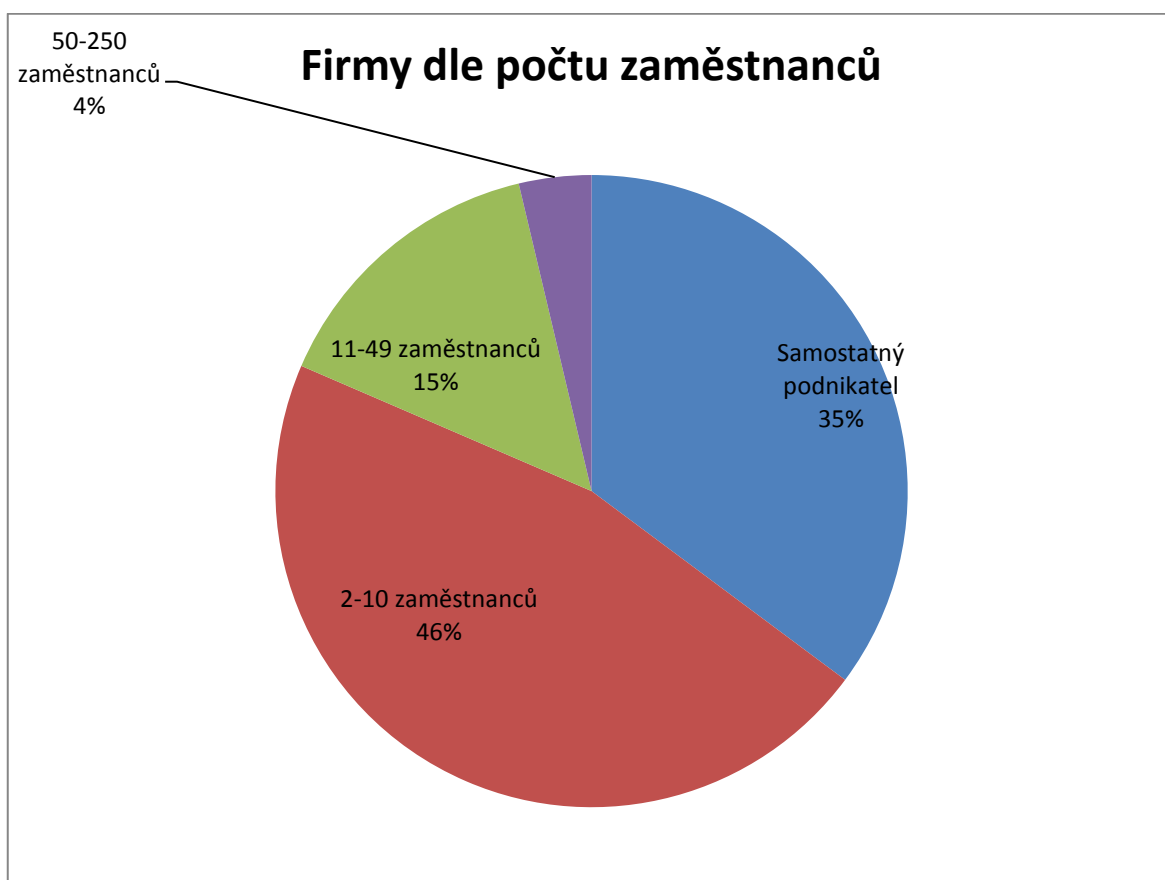
4.1.1 Vyhodnocení jednotlivých otázek

Otázka 1 se týkala právní formy podnikání. Byly formulovány možnosti živnost a obchodní společnost, přičemž v možných odpovědích nebylo rozlišováno, zda jde o obchodní společnost osobní nebo kapitálovou. Ve vyplněných dotaznících mírně převažují osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění dle živnostenského zákona (dále jen živnostníci). Z vyhodnocovaných dotazníků bylo 55 % zodpovězeno právě živnostníky, zbývajících 45 % dotazníků bylo vyplněno zástupci obchodních společností, u kterých bylo nejčastěji vepsanou poznámkou, že se jedná o společnost s r.o. Třetí možností u této otázky byla varianta jiná než dvě výše uvedené, tato možnost byla uvedena pro družstvo, případně neziskové organizace a jiné, ale z těchto organizací se mezi respondenty neobjevila žádná.

Obrázek 5: Rozdělení podniků dle právní formy podnikání [Vlastní zpracování]

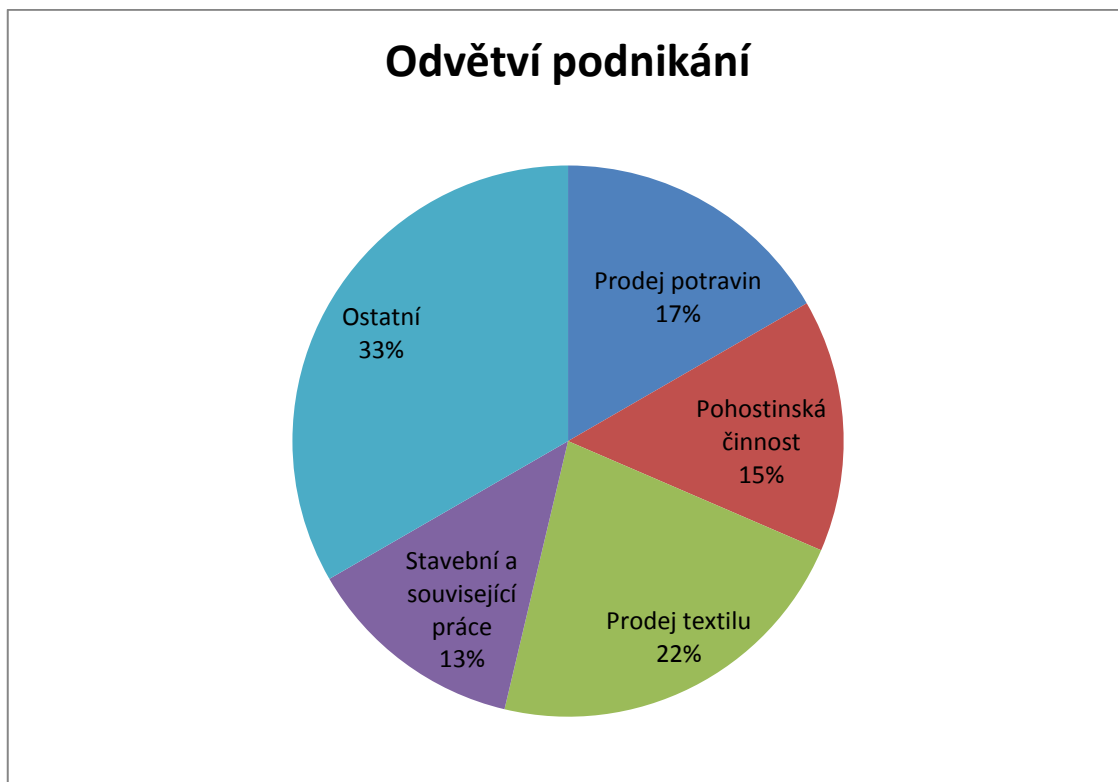
Otázka 2 rozdělovala podniky dle počtu zaměstnanců, možnosti odpovědi byly čtyři a tyto kategorie byly stanoveny podle rozdělení malých a středních podniků dle Evropské komise na podniky do deseti zaměstnanců, do padesáti zaměstnanců, do dvě stě padesáti zaměstnanců a možnost odpovědi samostatně podnikající osoby. Otázka 2 je částečně propojená s otázkou 1, tzn. že když v otázce 1 převažovala odpověď živnostenské podnikání, i v otázce 2 převažují odpovědi s malým počtem zaměstnanců = samostatně podnikající osoba a firma s počtem zaměstnanců do deseti osob. V odpovědích se částečně objevovala i možnost jedenáct až čtyřicet devět zaměstnanců, pouze ve dvou případech se objevila odpověď firmy s více než padesáti zaměstnanci.

Obrázek 6: Rozdělení podniků dle počtu zaměstnanců [Vlastní zpracování]

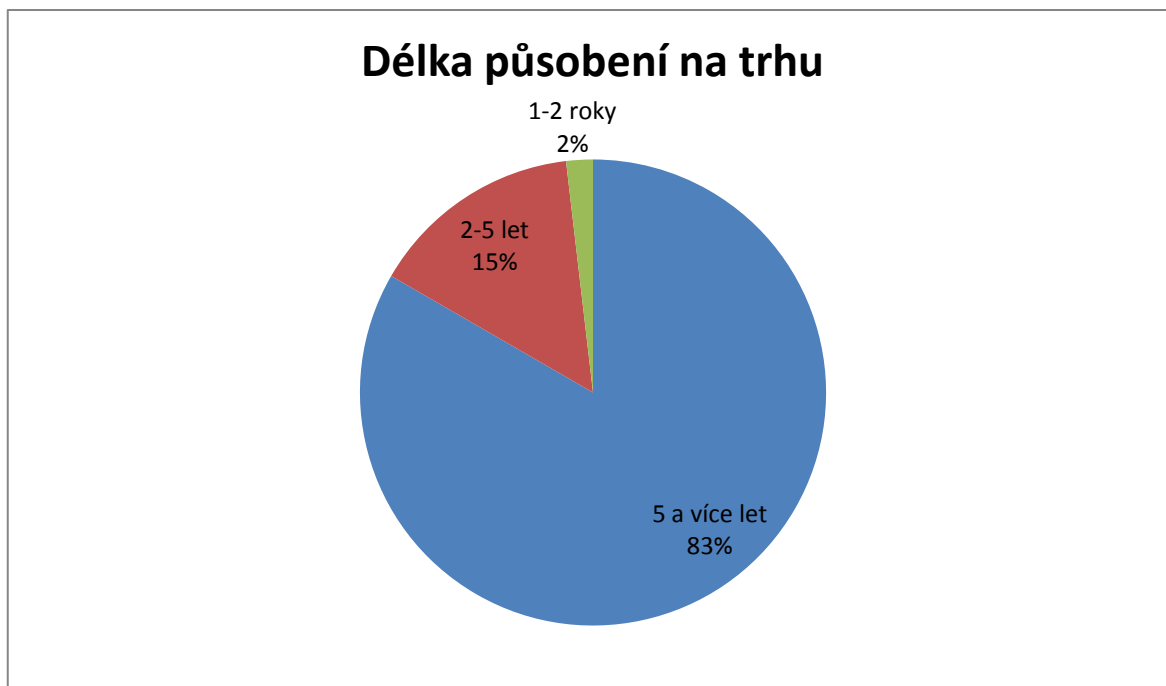
Otázka 3 pokračovala v rozdělování podniků, tentokrát podle oboru činnosti, ve které se uskutečňuje jejich podnikání. V odpovědi na tuto otázku nebyla předem predikována žádná odpověď, přesto se po zobecnění našlo několik významnějších skupin. Největšími skupinami byli výroba a prodej potravin, kam byly zahrnuty maloobchodní prodej běžných potravin, prodej ovoce a zeleniny, výroba cukrovinek, prodej a distribuce potravinových doplňků, prodej bio potravin, ochutnávky a prodej alkoholických nápojů a jiné. Pohostinská činnost, k níž se vztahovaly bary, hospody, restaurace, cukrárny, kavárny i prodejny rychlého občerstvení. Výroba a prodej textilu a obuvi, která obsahovala odvětví jako prodej obuvi, prodej textilu, výroba textilu na míru, opravy textilních výrobků, výroba a prodej kojeneckého zboží, dovoz textilu ze zahraničí- nového i použitého. Další větší skupinou se staly stavební a související práce, do kterých patří například zednické práce, zámečnické práce, instalatérské práce, elektrotechnické práce, kominické práce, prodej a montáže plastových oken, garážových vrat, signalizačního zabezpečení. Poslední větší skupinou byly služby-péče o tělo, kterých využívají spíše ženy, ale v poslední době to již není podmínkou. Do této kategorie bychom mohli zařadit masérské služby, fitness studia, solární studia, kadeřnictví, manikúru, modeláž nehtů. Z ostatních odvětví, která byla v dotazníku zmíněna: prodej ojetých automobilů, realitní činnost, pronájem budov, prodej šperků, prodej hudebních nástrojů, strojírenská výroba, prodej hraček, prodej sportovních potřeb a další.

Ve výsledcích otázky 3 se ve velké míře v odpovědích objevovala odvětví, která byla celorepublikově zasažena ekonomickou recesí výrazně, patří sem zejména stavební činnosti, pohostinství, ale i prodej zboží a služeb, které nejsou nezbytné. Prostějovsko bývalo oblastí textilního průmyslu, což v současnosti po krachu Oděvního podniku Prostějov již úplně neplatí. Zajímavostí v této oblasti je nárůst prodejen s použitým zbožím – tzv. Second handů a prodejen outletového zboží – výrazně zlevněné, značkové zboží ze zahraničí.

Obrázek 7: Rozdělení podniků dle odvětví podnikání [Vlastní zpracování]

Otázka 4 patřila ještě do obecných otázek, která dělila firmy dle délky působení na trhu. Možnosti odpovědí byly tři a nabízely varianty: 1-2 roky, 2-5 let a 5 a více let. Tato časová rozpětí byla zvolena úmyslně, první varianta byla určena pro ty firmy, které i přes ekonomickou krizi zkusily své štěstí a začaly v době recese podnikat. Do druhé varianty spadaly podniky, které svou činnost začaly ještě před příchodem krize, ale založily ji na takových základech, že krizi překonaly nebo zatím stále překonávají. Třetí variantu volili na prostějovském trhu již zaběhlé a známé podniky, případně živnostníci. V odpovědích na tuto otázku absolutně převažovala odpověď pěti a víceletého působení. Může to být způsobeno konzervativním způsobem života obyvatel Prostějova, dobrou kondicí prostějovských firem nebo naopak špatnými podmínkami pro vstup nových konkurentů na trh. Drobné zkreslení je způsobeno samozřejmě i výběrem firem pro dotazník a ochotou jednotlivých subjektů odpovídat. Možnost druhá, 2-5-ti leté podnikání se v několika případech objevilo, jednalo se však spíše o „moderní“ odvětví - kosmetické salóny, prodej dětských potřeb, kavárny. Odpověď 1-2 roky se objevila pouze v jednom případě a to u již výše zmíněného prodejce použitých oděvů.

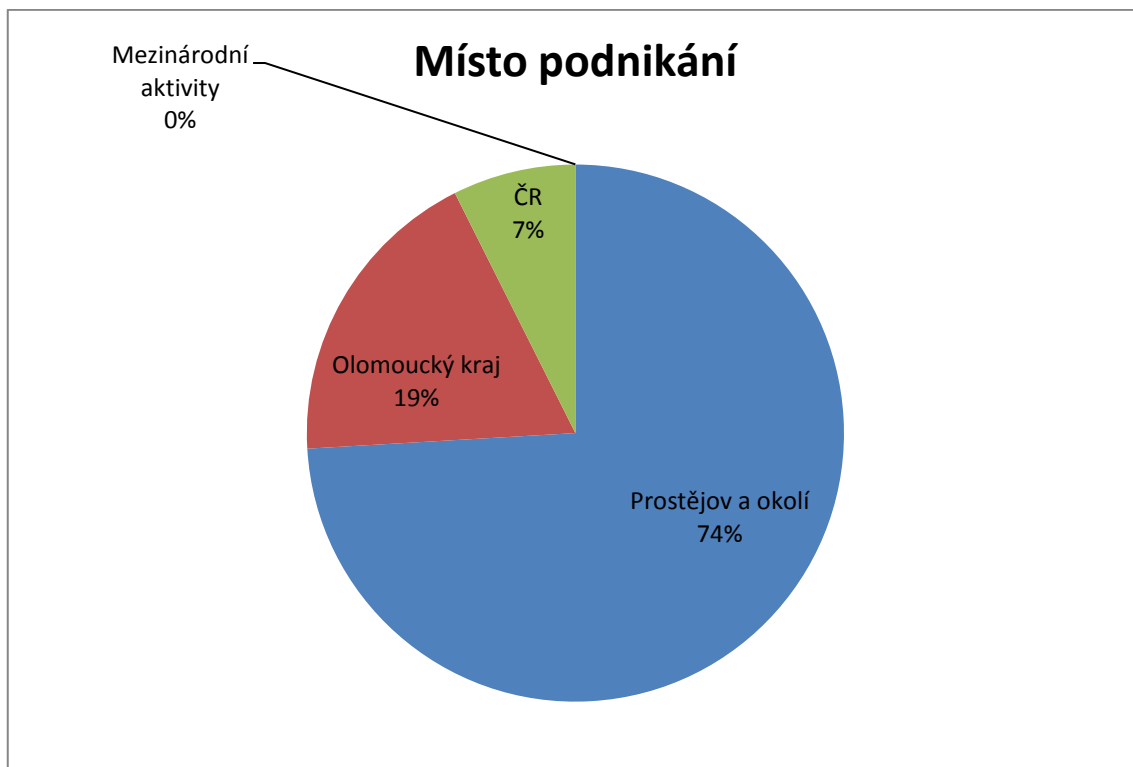

Obrázek 8: Rozdělení podniků dle délky působení na trhu [Vlastní zpracování]

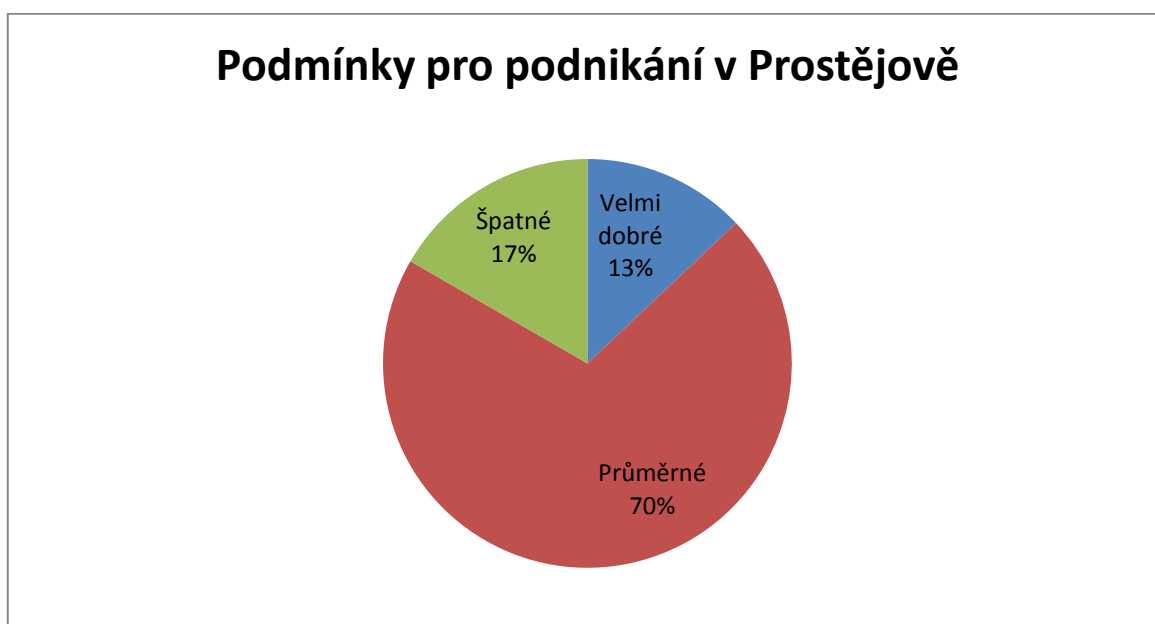
Otázka 5 byla poslední z všeobecných otázek a řešila problematiku určení místa podnikání, respektive geografického vymezení místa podnikání jednotlivých subjektů. Mezi čtyřmi variantami se nacházely možnosti v Prostějově a blízkém okolí, v Olomouckém kraji, případně na území Moravy, třetí možností bylo podnikání na území celé České republiky a poslední možností bylo podnikání v mezinárodním měřítku. Opět se zde objevila převaha jedné možnosti a to možnosti podnikání ve městě Prostějov a blízkém okolí, následovaná možností podnikání v rámci území Olomouckého kraje. Možnost celorepublikového působení podnikatele byla zmíněna jen v ojedinělých případech, čtvrtá možnost, kterou bylo mezinárodní podnikání, se v odpovědích neobjevila ani jednou.

Téměř tři čtvrtiny respondentů odpověděli, že místem jejich podnikání je Prostějov a blízké okolí, což opět souvisí s předchozími otázkami, kde v odpovědích převažovalo podnikání v rámci hostinské a prodejní činnosti a nabízení služeb, a tyto provozovny byly alokovány na území města Prostějova, v centru města i v jeho okrajových částech a v nejbližším okolí města. Podnikání na území Olomouckého kraje bylo uváděno nejčastěji živnostníky poskytujícími služby spojené se stavebnictvím, většími obchodními společnostmi a prodejny zaměřenými na větší specializaci sortimentu. Vzhledem k převaze osob samostatně výdělečně činných (dále jen OSVČ) a podniků s počtem zaměstnanců do 10 se podnikatelské aktivity soustřeďují pouze na blízké okolí. V celorepublikovém měřítku se jejich podnikání uskutečňuje vzácně a dle očekávání se téměř nevyskytuje podnikání na mezinárodním trhu.

Obrázek 9: Rozdělení podniků dle místa podnikání [Vlastní zpracování]

Otázky 6 a 7 se zabývaly hodnocením podnikatelského prostředí v Prostějově ze strany samotných podnikatelů, a to jak celkových podmínek pro podnikání, tak i zaměření na jednotlivé problémy. V šesté otázce hodnotili oslovení podnikatelé spokojenost s podnikatelskými možnostmi celkově. Převažovala zde odpověď, že podmínky pro podnikání jsou v Prostějově průměrné, což může být způsobeno tím, že podnikatelé jsou s něčím spokojeni a naopak v některých oblastech vidí nedostatky nebo také zčásti povahou lidí, kdy možnost průměrné bývá nejčastěji používanou. Naprostá spokojenost nebo spokojenost, to znamená odpověď a) nebo c) se v dotaznících také objevovaly, ale spíše v menšině.

Obrázek 10: Podmínky pro podnikání v Prostějově [Vlastní zpracování]

V sedmé otázce se dotazník snaží rozšířit otázku č. 6 a konkrétněji definovat problémy, případně omezení, které musí prostějovští podnikatelé překonávat. Podnikatelé měli možnost uvést i kladné stránky podnikatelského prostředí.

Dle výsledků soutěže Město pro byznys za poslední dva roky, ve kterých se město Prostějov stalo dvakrát vítězem mezi obcemi Olomouckého kraje, by se mohlo zdát, že v Prostějově panují téměř ideální podmínky pro podnikání. V rámci této soutěže jsou města hodnocena dle padesáti kritérií rozdělených do šesti hlavních oblastí: podnikatelské prostředí, lokalita, podmínky pracovního trhu, přístup veřejné správy, cenové podmínky, výzkum mezi podnikateli. [F1]

Oslovení podnikatelé však přesto našli a pojmenovali problémy, se kterými se setkávají v rámci svého každodenního působení. Dá se říci, že v podstatě existuje spokojenost s prací města Prostějova a systémem byrokratického aparátu ve městě, stížnost na tuto oblast se v dotazníku objevila jen výjimečně. Co se týká dostatku nebo nedostatku místa pro podnikání, velké procento podnikatelů si stěžovalo na odliv zákazníků z centra města, což velmi úzce souvisí s další možností – konkurence ze strany hypermarketů a obchodních center. V Prostějově existují čtyři větší obchodní centra, která nabízejí případným zákazníkům většinu poptávaného zboží na jednom místě, s pracovní dobou přizpůsobenou požadavkům zákazníků, s nižšími cenami i místy pro odpočinek. Tento trend posledních let není jen problémem Prostějova, ale většiny měst, kdy dochází k výraznému odlivu zákazníků z center měst a s tím související přesouvání do výše zmiňovaných obchodních center. Další nákupní možnosti nabízí potenciálním zákazníkům i snadno dopravně dostupné město Olomouc, případně o něco vzdálenější Brno.

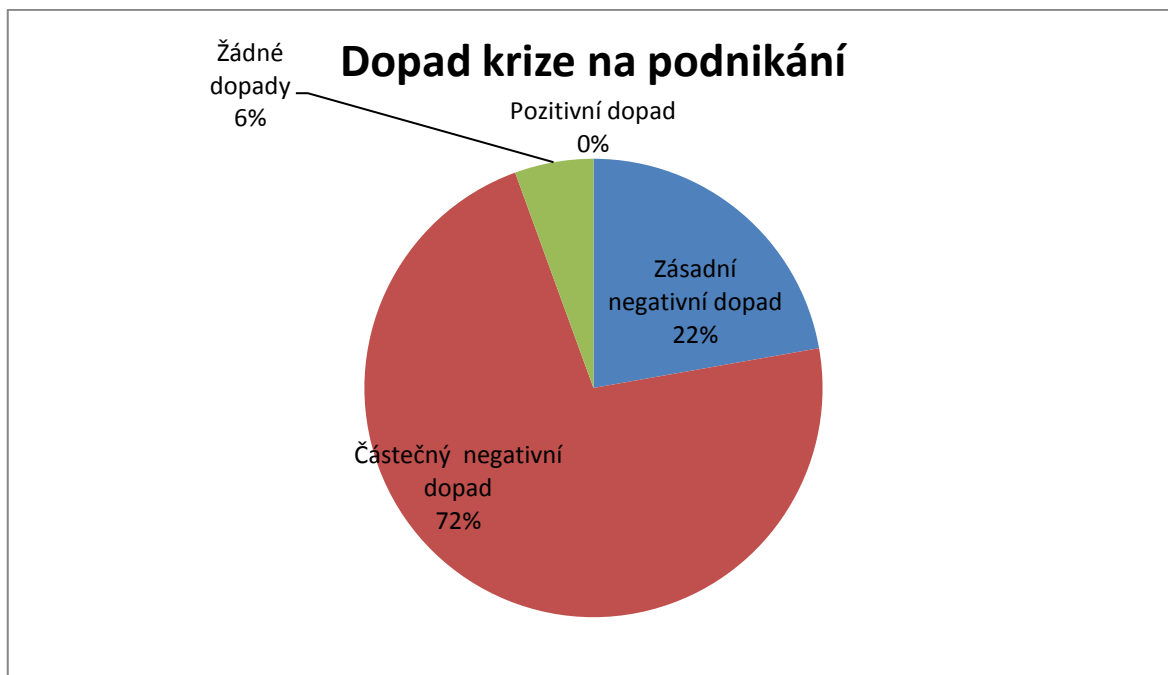
Obrázek 11: Omezení podnikatelů v Prostějově [Vlastní zpracování]

Přístup města již byl zmíněn, ostatní tři možnosti byly často označeny spolu, jako spolu související problémy, čímž je myšleno, že obchodní centra odtahují zákazníky malým a středním podnikům z míst jejich podnikání, čímž zde vzniká malá poptávka po zboží. Těžko se hledají nová prodejní místa, která by byla atraktivní pro zákazníky. Na druhou

stranu i sami podnikatelé přiznávají, že v okamžiku, kdy se oni mění z prodejců na zákazníky, velmi rádi a často využívají služeb sdružených na jednom místě. Několikrát byla v dotazníku zmíněna i konkurence internetových obchodů, které nabízí nižší ceny, neomezenou pracovní dobu, velký výběr během pár minut a velkou míru pohodlnosti pro zákazníky při nákupu.

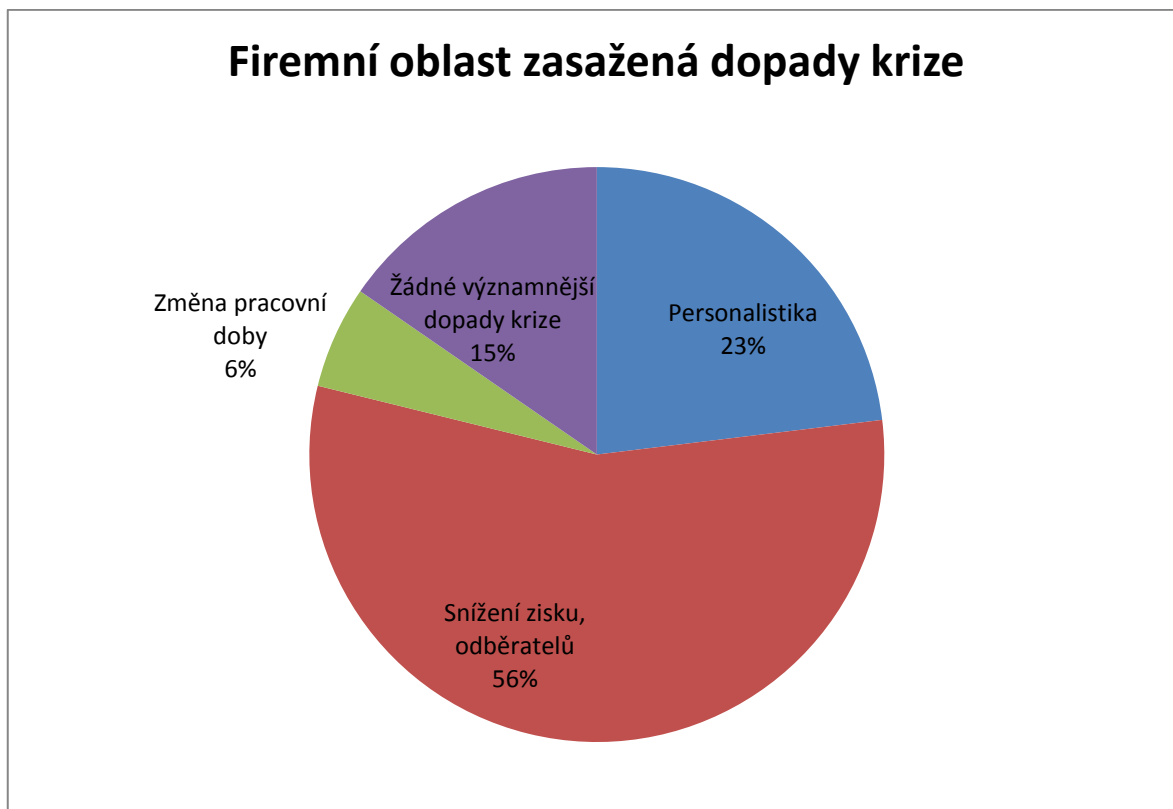
Z kladných záležitostí souvisejících s prostějovským podnikáním byla nejčastěji zmíněna výhodná dopravní poloha, možnosti pro kulturní a sportovní vyžití, ceny a dobré hospodaření města.

Otázka 8 již je první otázkou z bloku otázek zaměřených přímo na dopad ekonomické krize na MSP v Prostějově. V této otázce respondenti odpovídali na otázku, zda se jejich podnikání dotkla současná ekonomická recese. Na výběr bylo možné zgeneralizovat dopady krize na zásadní nebo částečný dopad v negativním smyslu, resistenci podniku proti dopadům krize, případně pozitivní dopad krize a využití zhoršených ekonomických podmínek ve svůj prospěch. Dle výsledků dotazníků pocítilo Prostějovsko, a hlavně zdejší podnikatelé, dopad současné recese a to pouze v negativním smyslu. Firem, které nepocítily ekonomické důsledky související s utlumením ekonomiky bylo minimálně, jednalo se většinou o obory zabývající se statky (jejich prodejem) potřebnými v každodenním životě většiny obyvatel- např. potraviny. Pozitivní působení krize na svou firmu neoznačil v dotazníku žádný z oslovených subjektů. Převažovala odpověď částečného dopadu krize na jednotlivé podniky. Několikrát byl zmíněn i fatální dopad krize, čtyři odpovídající dokonce uvedli, že v důsledku krize své podnikání již ukončili nebo se jej chystají v nejbližších dnech ukončit.

Obrázek 12: Dopad krize na podnikání v Prostějově [Vlastní zpracování]

Otázka 9 vymezovala oblasti, ve kterých podnikatelé pocítili (případně nepocítili vůbec) dopad krize nejvíce. Všechny projevy spojené s dopadem recese byly rozděleny do tří skupin: a) personalistika (propouštění, snížení platů), b) snížení zisků, ztráta dodavatelů nebo odběratelů, c) omezení pracovní doby, snížení počtu provozoven. Nejvýznamnějším dopadem pro prostějovské firmy bylo jednoznačně snížení zisku firmy velmi úzce související se ztrátou odběratelů. Dále byly uváděny problémy se zaváděním nových výrobků a tlak odběratelů na snížení ceny. K omezení pracovní doby v mnoha případech nedocházelo, hlavně z důvodu již výše zmíněné konkurence ze strany obchodních center a internetových obchodů a jejich pracovní doby. Co se týká personalistiky, spíše než ke snižování platů, docházelo ke „zmrazení“ platů na určitá časová období, zrušení odměn a finančních bonusů, omezení nebo úplné zastavení podpory volnočasových, relaxačních aktivit a firemních akcí. Pokud byli někteří zaměstnanci propuštěni, jednalo se zejména o brigádně pracující a o pracovníky s pracovní smlouvou na dobu určitou, kterým tato smlouva již nebyla prodloužena. V případě podniků, které ukončili svou činnost v čase probíhající krize, došlo samozřejmě i k propuštění stálých zaměstnanců. Nezaměstnanost v Prostějově v souvislosti s působením recese je řešena v teoretické části práce.

Obrázek 13: Oblasti zasažené dopadem krize [Vlastní zpracování]

Otázka 10 byla poslední otázkou s nabídnutými možnostmi k odpovědi a zabývala se časovým rozlišením působení krize na podnikatelské subjekty. Možnosti byly rozděleny dle kalendářních roků. První možností byla odpověď konec roku 2008, tedy čas kdy se o krizi začalo mluvit i mezi laickou veřejností a byla neustále diskutována ve všech médiích. Dalšími alternativami byly rok 2009, rok 2010 a poslední nabízenou odpovědí bylo celé období krize s následky až do dnešních dnů. Zajímavostí je, že v této oblasti, se odpovídající firmy v rámci odpovědí, rozdělily na firmy poskytující služby a firmy nabízející zboží. Zatímco u prodejců zboží se následky krize většinou projeví až po roce a více působení krize, u firem nabízejících služby se krize projevila v podstatě okamžitě. Příčinou tohoto jevu je určitě charakter nabízených statků, v případě ekonomicky nepříznivé situace, lidé odloží spotřebu těchto statků (relaxace, pohostinská činnost, rekonstrukce), ale bez zboží potřebného pro každodenní život nejsou schopni být (potravin, oblečení, drogistické zboží). Význam zde mohlo hrát i to, že zboží, které se na trhu objevovalo, bylo pořízeno dříve, ještě za příznivé ekonomické situace.

Obrázek 14: Časové působení krize na podniky [Vlastní zpracování]

Otázky 11 a 12 byly ponechány pro samostatné odpovědi podnikatelů, jejich poznámky a názory. V otázce 11 měli respondenti za úkol pojmenovat opatření přijatá v souvislosti s krizí, nebo opatření, která ještě mají v plánu aplikovat na své podnikání. V mnoha případech se objevila odpověď, že nepřijali ani nechystají v nejbližším období přijmout žádná opatření. A to hlavně z důvodu, že neví o ničem, co by jim mohlo pomoci zlepšit situaci, případně o nějakých opatřeních ví, ale nevěří v jejich významnější úspěch. Z opatření, která se objevila v odpovědích, můžeme jmenovat: použití reklamy v lokálních médiích, ukončení pracovních smluv s brigádně pracujícími, omezení nákladů na firemní automobily, mobilní telefony, notebooky, zřízení internetového obchodu a možnost platby kreditními kartami, snaha šetřit veškeré energie (využití solárních zařízení, zateplení provozoven, spolufinancování prostřednictvím dotací z EU). Někteří podnikatelé svou odpověď nijak nekonkretizovali a uvedli buď šetření ve všech oblastech, nebo naopak žádná opatření.

Otázka 12 pak zjišťovala, jaké vůbec mají podnikatelé povědomí o příčinách vzniku krize, o jejím vývoji minulém i možném budoucím pokračování. Překvapivě ani v jednom případě nebyly zmíněny Spojené státy americké v jakékoliv souvislosti s příčinami vzniku krize. Většina podnikatelů bere krizi jako součást běžného ekonomického vývoje, myslí si, že nebyla ani první ani poslední, která zasáhla nebo zasáhne jejich podnikání. Sami připouští, že v minulých letech se jim dařilo nadstandardně, a že něco takového zřejmě muselo přijít, aby se trh zase trochu „vyčistil“ a ozdravil. Doufají však v co nejrychlejší konec krize a opětovné nastartování ekonomiky, neboť dlouhodobá krize by mohla velmi významně postihnout i firmy relativně kapitálově silné. Specializované podniky vidí problém v omezování nákupů jen na nejnnutnější záležitosti a celkově slabou kupní sílu obyvatel na Prostějovsku, kde jsou i bez působení krize podprůměrné příjmy v rámci celorepublikového průměru. I když je v regionu velmi vysoká míra nezaměstnanosti, je pro firmu těžké najít člověka kvalifikovaného pro daný obor. Podnikatelé mají nadále strach z konkurence obchodních center a to nezávisle na tom, zda krize je nebo není.

Největším problémem, který však malí a střední podnikatelé vidí, není přímé působení ekonomické krize, ale chystané vládní reformy. Největším strašákem je zvýšení DPH, což bude pro podnikatele záležitost, kterou nemohou nijak sami ovlivnit a budou muset zdražit své zboží. Živnostníci zmiňovali i neustálé změny v sociálním a nemocenském pojištění i plánovanou důchodovou reformu. Častokrát se objevoval názor, že i když už to vypadá, že krize pomalu ustupuje, přijde nová vlna ekonomického zpomalení. Hlavním důvodem pro toto tvrzení jsou informace o nepokojích v afrických zemích, s čímž velmi úzce souvisí situace na trhu s pohonnými hmotami, dalším problémem jsou přírodní katastrofy: zemětřesení v Japonsku, záplavy, tornáda, na zmírnění jejich následků jsou potřeba prostředky z již tak oslabených národních ekonomik.

Většina lidí však doufá v postupné zlepšování a v návrat dobrých časů.

Zajímavé postřehy jednotlivých respondentů:

„ Díky doznívajícímu baby-boomu v České republice jsme velký propad zatím nezaznamenali. V základních potřebách pokles prodeje nenastal, krizi jsme mírně pocítili jen na snížení prodeje u nadstandardního a luxusního zboží.“ vedoucí prodejny s dětským a kojeneckým zbožím

„ Chlapi dříve přišli na pivo, strávili zde celý večer. Od té doby co se mluví o krizi, tak když už přijdou, dají si dvě piva a jdou domů. Ale pomalu se to začíná zase zlepšovat“. hostinský v prostějovské pivnici

„ Před čtyřmi, pěti lety jsme museli menší zakázky odmítat, nebyl na ně čas. Dnes jsme rádi za sebemenší zakázku. Lidé dávají přednost praktičnosti a dlouhé životnosti před luxusními a moderně zpracovanými výrobky. První, co je zajímavá, je vždy cena a možná sleva. Zákazníci dávají přednost levnějším výrobkům z hypermarketů a z internetu před kvalitním českým, ale o něco dražším zbožím, které jim nabízíme my. Zlaté časy jsou prozatím pryč a my doufáme v brzký obrat k lepšímu“. živnostník působící v oboru instalatérství a topenářství

„ I když by se mohlo zdát, že nás krize výrazně zasáhne, až tak úplně pravda to není. Snížil se sice mírně prodej tiskovin, ale u cigaret jsme žádný pokles nezaznamenali. Lidé si prostě dopřejí to, co považují za nejdůležitější“. pracovnice trafiky

4.1.2 Celkové shrnutí dopadů krize na malé a střední podnikání v Prostějově dle výsledků dotazníku

Prostějov je středně velké město, jeho ekonomika je součástí ekonomiky celého státu, proto bylo pravděpodobné, že se prostějovského podnikání dotkla ekonomická krize ve větším či menším měřítku tak, jako se dotkla ostatních subjektů v rámci České republiky, případně Evropské unie. Na zjištění intenzity dopadu krize jsem použila výše uváděný dotazník. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo:

Důsledky současné ekonomické krize zasáhly malé a střední podnikání v Prostějově většinou částečně, objevily se i firmy, které krizi ve významnější míře nepocítily, naopak byly i firmy, jichž se krize dotkla velmi výrazně, některé musely dokonce ukončit svou aktivní činnost. Nejproblematictější firemní oblastí bylo snížení zisků a ztráta drobných i velkých odběratelů. V důsledku horší finanční situace podniky omezovaly své výdaje, k nim můžeme zařadit propouštění brigádních zaměstnanců, omezení či zrušení mimoplatových benefitů pro zaměstnance, větší kontrola všech výdajů. Co se týká časového rozlišení působení krize, rozdíl se ukázal u podniků nabízejících služby a u podniků prodávajících výrobky. Zatímco téměř ihned po propuknutí a rozšíření krize docházelo k velkým ztrátám u firem nabízejících služby, u ostatních podniků krize dolehla na podnikání až později, koncem roku 2009 a v roce 2010.

Ve vztahu k prognóze budoucího vývoje, uvádí podnikatelé obavy ze zhoršení celosvětové krize v důsledku přírodních katastrof a politické situace v Severní Africe. Největší strach však mají z vládních reforem, neustálých změn a zhoršování podmínek pro malé podniky. Přesto neztrácí optimismus a doufají v pozitivní změnu do budoucích let.

ZÁVĚR

Krize, která vznikla v roce 2007 na trhu s nemovitostmi v USA, postupně se rozšířila do celého světa jako krize finanční a posléze i hospodářská a zasáhla široké spektrum ekonomických subjektů, se určitě zapíše do ekonomických dějin. Jestli už krize skončila nebo dochází pouze k částečnému ozdravení ekonomik, se nedokážou shodnout ani přední světoví ekonomové. Jisté však je, že tato recese zasáhla celý svět, národní ekonomiky, firmy i jednotlivé občany, nečekanou silou. Z jejich dopadů se budou vzpamatovávat ještě dlouho.

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila právě na dopady této ekonomické recese. V teoretické části jsem věnovala pozornost problematice teoretických příčin vzniku krizí, nastínění jejich historického vývoje až k vzniku a rozšíření současné recese. Zaměřila jsem se i na nebezpečí a rizika těchto hospodářských stavů pro firmy. Těchto poznatků jsem využila při zpracování dotazníku, což bylo stěžejním úkolem mé práce. S pomocí dotazníku jsme analyzovala dopady současné krize na malé a střední podnikání v Prostějově.

Podářilo se mi dosáhnout 35 % návratnosti dotazníků, což považuji v porovnání s výsledky podobných prací za úspěšný výsledek. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že malé a střední podnikání v Prostějově bylo krizí částečně zasaženo. Mezi opatření přijatá v souvislosti s ekonomickou krizí, bylo nejčastěji zařazováno omezování výdajů ve všech firemních oblastech, nepřijímání nebo propouštění brigádních zaměstnanců, snaha vyjít vstříc zákazníkům téměř ve všem. Největší problémy pro firmy byly spojeny s konkurencí ze strany obchodních center. V souvislosti s ekonomickým vývojem, mohly tyto kapitálově silné subjekty krizi využít ve svůj prospěch a prostřednictvím cenové i necenové konkurence, získat další výhody oproti kapitálově slabším malým a středním firmám. Obavy mají podnikatelé rovněž z připravovaných vládních reforem. Podnikatelé však optimisticky věří v brzký konec recese a v návrat „zlatých časů“.

Zpracování této práce bylo pro mne velmi zajímavé a přínosné. Největší problém a nejnáročnější část výzkumu byla distribuce dotazníků, kterou jsem prováděla z části osobně, a neochota některých lidí spolupracovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HAVLÍČEK, Karel; KAŠÍK, Milan. *Marketingové řízení malých a středních podniků*. Praha : Management Press, 2005. 169 s. ISBN 80-7261-120-8.
- [2] KISLINGEROVÁ, Eva. *Podnik v časech krize : jak se nedostat do potíží a jak se dostat z potíží - zkušenosti ze světové recese let 2007 až 2009*. Praha : Grada, 2010. 206 s. ISBN 978-80-247-3136-0.
- [3] KRUGMAN, Paul R. *Návrat ekonomické krize*. Praha : Vyšehrad, 2009. 168 s. ISBN 978-80-7021-984-3.
- [4] SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. Praha : Nakladatelství Svoboda, 1991. 1011 s.
- [5] SMEJKAL, Vladimír; RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. Praha : Grada, 2006. 296 s. ISBN 80-247-1667-4.
- [6] SMILEY, Gene. *Nový pohled na velkou hospodářskou krizi*. Praha : Wolters Kluwer ČR a Liberální institut, 2009. 192 s.
- [7] ŠEFČÍK, Vladimír ; TOMEK, Miroslav; HRUŠKA, Miroslav. *Krizové řízení v malých a středních podnicích*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 181 s. ISBN 978-80-7318-867-2.
- [8] VEBER, Jaromír; SRPOVÁ, Jitka. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha : Grada, 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.

Internetové zdroje:

- [9] *Prostějovský deník* [online]. [cit. 2011-03-12]. Dostupný z [www: <http://prostejovsky.denik.cz/zpravy_region/dana-je-bez-prace-bude-zametat-chodniky20110208.html](http://prostejovsky.denik.cz/zpravy_region/dana-je-bez-prace-bude-zametat-chodniky20110208.html) 15.2.2011/>
- [10] *Okresní hospodářská komora Prostějov*. [cit.2011-03-02]. Dostupný z [www: <http://www.ohkpv.cz/DesktopDefault.aspx?mod=909&itemID=703/>](http://www.ohkpv.cz/DesktopDefault.aspx?mod=909&itemID=703/)

- [11] *Zpravodajský server ČT 24* [online]. [cit.2011-03-09]. Dostupný z www: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/65850-ekonomicka-krize-nejdrive-spatne-hypoteky-pote-krach-bank/>>
- [12] *Česká národní banka*. [cit.2011-04-01]. Dostupný z www: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/080930_vyjadreni_cnb_ke_krizi.html/>
- [13] *Město pro byznys*. [cit.2011-04-09]. Dostupný z www: <<http://www.mestoprobyznys.cz/>>
- [14] *Otevřená encyklopedie Wikipedia*. [online]. [cit.2011-02-08]. Dostupný z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Prost%C4%9Bjov/>>
- [15] *Registr ekonomických subjektů*. [online]. [cit.2011-04-07]. Dostupný z www: <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz/>
- [16] *Ekonomický server kurzy.cz*. [online]. [cit.2011-04-22]. Dostupný z www: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>>
- [17] *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. [cit.2011-05-02]. Dostupný z www: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/vyvoj_od_072004/?_piref37_240420_37_240419_240419.statse=2000000000011&_piref37_240420_37_240419_240419.statsk=2000000000017&_piref37_240420_37_240419_240419.send=send&_piref37_240420_37_240419_240419.stat=2000000000018&_piref37_240420_37_240419_240419.obdobi=C&_piref37_240420_37_240419_240419.uzemi=1000&ok=Vybrat/>
- [18] *Národní ekonomická rada vlády*. [cit.2011-03-18]. Dostupný z www: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/ekonomicka-rada/narodni-ekonomicka-rada-vlady-51371/>>
- [19] *Český statistický úřad*. [online]. [cit.2011-05-01]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_%28hdp%29/>
- [20] *Národní ekonomická rada vlády*. [cit.2011-03-18]. Dostupný z www: <<http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/zaverecna-zprava-NERV.pdf/>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domácí produkt
HKČR	Hospodářská komora České republiky
MSP	Malé a střední podnikání
NERV	Národní ekonomická rada vlády
OR	Obchodní rejstřík
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PV	Prostějov
SME	Small and medium enterprises = Malé a střední podniky
UEAPME	Evropské sdružení malých a středních podniků a řemeslníků
ÚP	Úřad práce
USA	United states of America = Spojené státy americké

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Vývoj nezaměstnanosti v ČR.....</i>	<i>18</i>
<i>Obrázek 2: Vývoj nezaměstnanosti v Prostějově .....</i>	<i>20</i>
<i>Obrázek 3: Vývoj HDP v České republice.....</i>	<i>21</i>
<i>Obrázek 4: Průmyslová zóna v Prostějově.....</i>	<i>33</i>
<i>Obrázek 5: Rozdělení podniků dle právní formy podnikání .....</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 6: Rozdělení podniků dle počtu zaměstnanců .....</i>	<i>39</i>
<i>Obrázek 7: Rozdělení podniků dle odvětví podnikání .....</i>	<i>41</i>
<i>Obrázek 8: Rozdělení podniků dle délky působení na trhu .....</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 9: Rozdělení podniků dle místa podnikání .....</i>	<i>44</i>
<i>Obrázek 10: Podmínky pro podnikání v Prostějově .....</i>	<i>45</i>
<i>Obrázek 11: Omezení podnikatelů v Prostějově.....</i>	<i>46</i>
<i>Obrázek 12: Dopad krize na podnikání v Prostějově.....</i>	<i>48</i>
<i>Obrázek 13: Oblasti zasažené dopadem krize .....</i>	<i>49</i>
<i>Obrázek 14: Časové působení krize na podniky.....</i>	<i>50</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I DOTAZNÍK

P II SEZNAM OSLOVENÝCH FIREM PRO VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Aneta Čížková, jsem studentkou 3.ročníku Univerzity Tomáše Baři . Pro závěrečnou práci s názvem *Dopad ekonomické recese na malé a střední podnikání v Prostějově* Vás prosím o vyplnění přiloženého dotazníku. Dotazník obsahuje 12 jednoduchých otázek, nezabere Vám více než 5 minut Vašeho času. Správnou odpověď vyplňte prosím tučným zvýrazněním, zakroužkováním či podtržením. Budu vděčná za jakoukoliv poznámku k jednotlivým otázkám či tématu Dopadu krize na MSP v Prostějově.

Moc Vám předem děkuji za spolupráci

Aneta Čížková; kontakt: e-mail: petovaanetka@seznam.cz

Dotazník

Dopad ekonomické recese na malé a střední podnikání v Prostějově

- 1) Právní forma Vašeho podnikání:
  - a) živnost
  - b) obchodní společnost
  - c) jiné .....

- 2) Počet zaměstnanců:
  - a) samostatný podnikatel(živnostník)
  - b) do 10 zaměstnanců
  - c) do 50 zaměstnanců
  - d) 50-250 zaměstnanců

- 3) Oblast , ve které podnikáte (prodej potravin, prodej nebo výroba textilu, stavební a související práce...)

- 4) Jak dlouho podnikáte?
  - a) 1-2 roky
  - b) 2-5 let
  - c) 5 a více let

- 5) Vaše podnikání se uskutečňuje:
  - a) v Prostějově a blízkém okolí
  - b) v Olomouckém kraji, na území Moravy

- c) na území celé České republiky
  - d) mezinárodně
- 6) Jak hodnotíte podnikatelské prostředí v Prostějově? Myslíte, že jsou v Prostějově dobré podmínky pro podnikání?
- a) ano, velmi dobré
  - b) průměrné
  - c) ne, jsou špatné
- 7) Jaké jsou největší problémy nebo omezení pro podnikatele v Prostějově?
- a) špatně fungující byrokratický aparát (FÚ, město Prostějov...)
  - b) nedostatek místa pro podnikání
  - c) konkurence ze strany hypermarketů, obchodních center
  - d) malá poptávka po zboží
- 8) Dotkla se vaší podnikatelské činnosti současná ekonomická krize?
- a) ano, zásadně (negativně)
  - b) ano, zčásti (negativně)
  - c) vůbec se nedotkla
  - d) ano (pozitivně)
- 9) Ve které firemní oblasti jste pocítili dopad krize?
- a) personalistika – propouštění, snížení platu...
  - b) snížení zisku firmy, snížení prodeje výrobků a služeb, ztráta odběratelů či dodavatelů
  - c) omezení pracovní doby
  - d) nepocítili jsme dopad krize
- 10) Které období pro Vás bylo nejkritičtější?
- a) konec roku 2008 – začátek celosvětové krize
  - b) rok 2009
  - c) rok 2010
  - d) následky pocítujeme celou dobu, případně až doteď
- 11) Jaká jste přijali opatření v souvislosti s krizí a jaká ještě plánujete přijmout?
- 12) Co si myslíte o vzniku, vývoji a možném pokračování krize?

PŘÍLOHA PII: SEZNAM OSLOVENÝCH FIREM

"L" restaurace
ABASA, s.r.o.
ABC Techsystem, s.r.o.
Abrahám obaly
AGRODAT CZ,a.s.
American & Mexican Restaurant
Amima, cestovní agentura
Arkáda Caffè
Artur taxi
Atomio WEB, s.r.o.
Auto Hanáček
Auto Klapka
Auto Kubiček,s.r.o.
AUTO Pospíšil
Auto Šín
Autocont Pv
Autodoprava Grulich
Autodoprava Kopečný
Autoservis Králíček
Autoškola Černý
Autoškola Procházka
Autoškola Valenta
Autoškola Vitásková
B&L OKNA
Babypůjčovna, Miroslav Dub
Baier jaroslav, balkony a terasy
Bartoš Petr, prodej potravin
BAUSERVIS CZ, spol. s r.o.
Beruška Prostějov, prodej kočárků a dětských potřeb
BIG BEN SCHOOL, s.r.o.
Bizap, s.r.o.
BLUE BOX, Replay jeans
Body Service, s.r.o.
Bohemia; s.r.o.
Bonk, s.r.o.
Bonk, s.r.o.
Borgi, s.r.o.
Borovská Libuše, prodej smíšeného zboží
BRÖVY, s.r.o., Radka Coufalová
Burda Zdeněk, prodej vín
BZ Trade, s.r.o.

CATHEDRAL Software, s.r.o.
Centrum služeb pro silniční dopravu
Cestovní agentura Mima
Cetkovská, Reková, advokátní kancelář
CeWe Color. a.s.
CK HELLAS TOUR s.r.o.
Cyklo Vačkář; Vačkář Jindřich
Čedok Prostějov
Čechová Jitka; Coctail Café; hostinská činnost
Čepl Vladimír, maloobchodní prodej ovoce a zeleniny
David Schnaubert, voda, topení, plyn
DD salon, svatební šaty
DÉSI
Dolák transport
Doláková, Avon kosmetika
Dopes, s.r.o.
Drogerie Domamyslice
DTPV- Servisní
Ebola.cz
Em Travel
EMKO elektromontáže, s.r.o.
EXIM TOURS Prostějov
Fiesta-bar, restaurace, pizzerie
Filo Petr, prodej koření
FINEX PROFI, s.r.o.
FOLGET, spol. s r.o.
Fortys Pizza, s.r.o.; Prostějov
Foto Koblížek
Foto PV
Gamberská Emílie, stříhání psů
GASTHERM. Spol. s r.o.
GASTROMA, a.s.
Golem servis PV
H & D, a.s.
Haná Metal, spol. s r.o.
Hél Jiří, prodej smíšeného zboží
Holá Ludmila, prodej smíšeného zboží
Hopjan Mojmir, květiny Rossa
HOPR TRADE CZ
Hotel Avion Prostějov
Chytilová Hana, výroba a prodej masa a masných výrobků
IN! Cosmetics, s.r.o.
Infos Art, s.r.o.

Instalace Vystavěl, s.r.o.
IP AUTO, s.r.o.
JALO TRANSPORTE, s.r.o.
Jan Pospíšil, fotografické služby
JETSYSTEMS, v.o.s.
Jindřich Kopecký, služby hodinového manžela
Kacafírek Jan, poradenské služby
Kadeřnické studio Malý
Kalová Gabriela-Slovnaft
Kamenictví Linduška
Kašparec Karel, vedení databází
Kašuba Petr, prodej lahvových a sudových vín
Kempný Ondřej, grafické studio
Klenoty Buráň
KM TRAVEL
Knihkupectví pod radnicí
Knihkupectví v Doně
Kocourek František, soudní znalec
Kočárky Babylon, Huňka Tomáš
Kominictví Jan Nágl
Konfekce Ševčík
KONSTRUKTA-STAVBY,s.r.o.
KOOS, s.r.o.
koPek - COLOR, s.r.o.
KOŠT Prostějov, s.r.o.
Koutný, spol.s r.o.
Kozáková Františka, prodej masa a uzenin
Krajíčková Jitka, montáž oken
Krátký Jan, prodej a montáž oken
Krčmář Jakub, design
Krčmářová Jitka, prodej zlatých a stříbrných šperků
Kujebina, s.r.o.
Kuldová Lucie, květinové studio
Lahůdky z Hané, Jelínek
Libor Němčák-malíř, natěrač
Lijana, masáže
LINGSERVIS,s.r.o.
Lošťák Otakar, autobazar
Magda Kotyzová, hlídání dětí
Malý Mojmír; pi-centrum
MANUS PROSTĚJOV, spol.s r.o.
Mapra chovatelské potřeby
MD podlahy, s.r.o.

Medříková Jana, prodej smíšeného zboží
Meixner Lubomír; potravinové doplňky
Melková Jitka; Biopotraviny Jeřábina
Melzer, informační systémy
Miklas Tour
Moto Vlácil
Motodex
Mototuning Jančík
Mountain Travel
MUDr.Šamánková Pavla, prodej hraček, papíru a sportovního vybavení
Muzeum Prostějovska
Něničková Lenka, květiny Bellis
OBALIA, s.r.o.
Obuv Jana
Oděvy Škurek
Palička, s.r.o.
Pamilax, mobilní telefony
Parrot Pleskačová
Pavel Lauko, knihkupectví
Pavel makový, pohřební služba
Pečínková, překladatelské služby
Pekárna MOPS
Pekařství M a M, s.r.o. (pobočka Prostějov)
Pekařství Rašner
Penzion u Antoníčka
Penzion U Paroháče
Peršan
Phyto CZ, s.r.o.
Pírek Josef, taxi služba
Pizzerie a Restaurace Jadran Club
PK Solvent, Pokorný
Plavky Rašková
Pluháček Radek, inzerce
Podlahy Novák
Prodej spodního prádla Sekanina
Profitex Prostějov
Profitess Česká republika, a.s. (pobočka Prostějov)
PS PLASTY CZ
PVStav
Pyzamka.cz
RC Bazény
Restaurace Gól
Restaurace H Club

Restaurace Lázně
Restaurace Na Kovárně
Restaurace Na Mánesce
Restaurace Na Špalíčku
Restaurace Pepinova Pizza
Restaurace Tolu
Restaurace U Chmelů
Restaurace U Konička
Restaurant Rychtář, Music club
Růžička Josef, chemický průmysl
SALVATOR STŘECHY, s.r.o. (pobočka Prostějov)
Silex, spol. s r.o.
Silinet,s.r.o.
Slavovová Ivana, prodej květin
Slender Club, Daša Mátlová
Smíchovská Zámeček
Spedition FEICO, spol. s r.o.
Stavební centrum Prostějov
Stavebniny K, a.s. (pobočka Prostějov)
STAVOSPOL, s.r.o. (pobočka Prostějov)
Střechy Ševr
Studio Reset
STV TRANS s.r.o.
Style studio, s.r.o.
Sun Moravostav, spol. s r.o.
SV catering, s.r.o.
Svatební studio Styl
SWM, ekonomický software
Taxi Hromek
Tesařství Koblížek
Tomášek & Tomášek, v.o.s.
Tomico centrum čtyřkolek
T-Parket, s.r.o.
TRIO HVOZD, v.o.s.
Tyl Zdeněk, prodej hudebních nástrojů
U Krále Ječmínka; Pivovar a restaurant
Václavková a spol.
Váňová, advokátní kancelář
Velkoobchod Prostějov, a.s.
VIDEOPRIVAT, svět filmu, s r.o.
Vlasárna, pánské a dámské kadeřnictví
VOJTILA TRANS s.r.o.
Vrzalová Lenka, advokátka

VV brothers, s.r.o.
Vybíhal Zdeněk, prodej potravin
Zámečnictví Kalandra
Zatloukalová Zdeňka, Happy Babies
Zlámal Jiří, s.r.o.
Zlatnictví Skoumal
Žešovská pálenice

Pozn.: Všechny uvedené firmy mají jako místo podnikání uveden Prostějov.

